

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar
Polgári Jogi Tanszék

KÉT SZÉK KÖZÜL A VALUE GAP-BE?
A CDSM irányelv 17. cikke és alkalmazásának nehézségei

(Diplomamunka)

STOCK Szabolcs

Témavezetők:

Dr. Pogácsás Anett, egyetemi docens

Dr. Ujhelyi Dávid, megbízott oktató

Kézirat lezárásának dátuma: 2022. március 14.

TARTALOMJEGYZÉK

1. PROBLÉMAFELVETÉS	3
2. A 17. CIKK PROBLÉMÁI	6
2.1. Általános nyomonkövetés, azaz general monitoring.....	6
2.2. Az EUB és a general monitoring.....	10
2.3. Az automatizált szűrés.....	14
2.3.1. Az egyes informatikai megoldások.....	15
2.3.2. A tartalomszűrés pontossága és szabályozása.....	19
2.3.3. Egy gyakorlati példa: A YouTube Content ID-ja.....	20
2.4. Alapjogi ütközések a szűrőmechanizmusok felállítására való kötelezéssel.....	22
2.4.1. A véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadsága.....	22
2.4.2. A vállalkozás szabadságához való jog.....	25
2.4.3. A személyes adatok védelme.....	27
3. ÚTON A KOMPROMISSZUM FELÉ?	29
3.1. <i>Fair balance</i>	29
3.2. <i>Notice</i> -rendszerek.....	30
4. KONKLÚZIÓ	32
FORRÁSJEGYZÉK	34

„At this point, it shall already be stated that Article 17 CDSMD leads to nothing less than a paradigm shift: Whereas up until now protected content was available unless shown to be infringing, now materials that are detected by algorithms will be removed from public circulation unless demonstrated to be legitimate.”¹

1. PROBLÉMAFELVETÉS

A digitálisan egységes piacon a szerzői jogról szóló irányelv tervezete² 2016-ban jelent meg, 13. cikke (a végleges változatban a 17. cikk) azonnal hatalmas visszhangot váltott ki az egész Unióban. A pesszimista nézőpontok elkezdtek temetni az internet addig ismert működését, a mémek és paródiavideók létezését és e felháborodásuknak hangot adva több helyen még az utcára is kimentek tüntetni az emberek.³ Persze a javaslat finomodott, és a végleges szöveg már talán nem veszélyezteti annyira a vicces tartalomban dúslakodó, szabad internetet, amelyet mindannyian ismerünk, de azért erős túlzás kijelenteni, hogy az EU hibátlan szabályozást alkotott volna meg. Az Európai Parlament és Tanács 790/2019 irányelvét a digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2001/29/EK irányelv módosításáról (a továbbiakban: CDSM irányelv) 2019. április 17-én tették közzé az Európai Unió Hivatalos Lapjában.

Az Európai digitális egységes piac stratégia 2015-ben jelent meg. Fő céljai a digitális tartalomhoz való hozzáférés javítása, ezen belül pedig a modernizált EU-s szerzői jogi szabályozás felé való elmozdulás. Az uniós jogalkotó felismerte azokat a tendenciákat, amelyek az internetes (digitális) tartalomfogyasztás terén a fejlődés motorjaiként dolgoznak. Említi a dokumentum azt is, hogy fontos az összehangoltabb szerzői jogi rendszer, amely *„az erős kulturális sokféleségre alapozva a tagállamközi tartalomátadás és -fogyasztás lehetővé tételével egyidejűleg ösztönzi az alkotó tevékenységet és a beruházásokat.”*⁴ A stratégiában hangsúlyozza a jogalkotó az internetes platformok szerepét, mint a társadalmi és gazdasági élet kiemelt szereplőit és az interneten elérhető jogellenes tartalmak elleni küzdelem fontosságát,

¹ Niva ELKIN-KOREN: *Fair Use by Design*. 64 UCLA Law Review 22, 2017. 1093.; SCHWEMER, Sebastian – SCHOVSBO, Jens: *What is Left of User Rights? –Algorithmic Copyright Enforcement and Free Speech in the Light of the Article 17 Regime*. Intellectual Property Law and Human Rights. Wolters Kluwer, 2020. 15. és REDA, Julia – SELINGER, Joschka – SERVATIUS, Michael: *Article 17 of the Directive on Copyright in the Digital Single Market: A Fundamental Rights Assessment*. Gesellschaft für Freiheitsrechte, 2016. november 16. 8.

² Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a digitális egységes piacon a szerzői jogról. COM(2016) 593 final. 2016/0820 COD. 2019. szeptember 14.

³ Thousands in Berlin protest EU's online copyright plans. <https://www.dw.com/en/thousands-in-berlin-protest-eus-online-copyright-plans/a-47753399>

⁴ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának. *Európai digitális egységes piaci stratégia*. 2015. május 6. 8.

mely kapcsán rámutat arra, hogy „[a]z érdekeltek 52,7%-a szerint gyakran hatástalan és átláthatatlan a jogellenes tartalom elleni fellépés.”⁵

E felismerések és célok megfogalmazása révén láthatjuk, hogy az EU régóta foglalkozik azokkal a problémákkal, amelyek a digitális piacot, az ott megvalósuló kereskedelmet, illetve a tartalommegosztást érintik. Ennek eredménye a CDSM irányelv is, amely hírhedt 17. cikke az online tartalommegosztó szolgáltatókon megjelenő jogellenes tartalmakkal szembeni fellépést, a platformok felelősségét és a jogosultak eltávolítási (eltávolíttatási) lehetőségeit szabályozza. Az irányelv javaslatában a jogalkotó kifejezett célja volt a *value gap*, vagyis értékkülönbség bezárása, annak a szakadéknak az áthidalása, amely a jogosultak és a platformok bevételeinek nagysága között terül el.⁶ A platformok hajlamosak arra, hogy a felelősségrevonás alól kibújjanak arra hivatkozva, hogy nem felelnek a felhasználók által feltöltött tartalmakért, miközben a jogosultak nem kapnak megfelelő kompenzációt a műveik használatáért.⁷

A 17. cikk (1) bekezdése új alapokra helyezi az eddigi felelősségi rendszert, amikor úgy rendelkezik, hogy „ezen irányelv alkalmazásában az online tartalommegosztó szolgáltató nyilvánossághoz való közvetítést vagy a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tételt valósít meg, ha a felhasználói által feltöltött, szerzői jogi védelem alatt álló művekhez vagy más védelem alatt álló teljesítményekhez hozzáférést biztosít a nyilvánosság számára.” Ezzel azt a követelményt támasztja a tartalommegosztó szolgáltatókkal szemben, hogy minden, szerzői jogi védelem alatt álló mű tekintetében rendelkezzenek az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló 2001/29/EK irányelv (a továbbiakban: InfoSoc irányelv) 3. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti engedéllyel.⁸ E rendelkezésből kiindulva kitűnhet, hogy a cikk nem tisztázza és harmonizálja a szerzői jogi szabályozás jelenlegi európai rendszerét, hanem ellenkezőleg, több kérdést vet fel, mint amennyit megválaszol. Az átültetési kötelezettség azt eredményezi, hogy a 27 tagállam mindegyike a maga jogrendjébe illeszti az irányelv rendelkezéseit, ezzel még nagyobb töredezettséget teremtve, továbbá a cikk rendelkezései komoly konfliktust idéznek elő a belső

⁵ *Európai digitális egységes piaci stratégia*. 12–13.

⁶ SENFTLEBEN, Martin – ANGELOPOULOS, Christina: *The Odyssey of the Prohibition on General Monitoring Obligations on the Way to the Digital Services Act: Between Article 15 of the E-Commerce Directive and Article 17 of the Copyright in the Digital Single Market Directive*. Amsterdam/Cambridge, October 2020. 7. és PASSINKE, Diana: *An Analysis of CDSM Articles 15 and 17 – A Boost for the Creative Industries or the Death of the Internet? European Union Law Working Papers* No. 49, 2020. 12.

⁷ ROSATI, Eleonora: *Copyright and the Court of Justice of the European Union*. Oxford University Press, 2019. 201.

⁸ Az engedélyezés kapcsán vö.: HUSOVEC, Martin – QUINTAIS, João: *How to License Article 17? Exploring the Implementation Options for the New EU Rules on Content-Sharing Platforms*. *GRUR International*, Volume 70, Issue 4. 2021 április. 37–49.

piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól szóló 2000/31/EK irányelv (a továbbiakban: Elker irányelv), az InfoSoc irányelv, és a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló 2004/48/EK irányelv (a továbbiakban: IPRED) rendelkezéseivel is.

Dolgozatomban e konfliktusok feltárását, az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB vagy a Bíróság) vonatkozó gyakorlatának bemutatását és a 17. cikk által felvetett további problémák azonosítását és ismertetését fogom elvégezni.

2. A 17. CIKK ÁLTAL FELVETETT PROBLÉMÁK

Jelen fejezetben vizsgálat alá vetem azokat a szempontokat, amelyek a 17. cikk alkalmazása során problémát jelentenek.

Mindenekelőtt nézzük, milyen szolgáltatók tartoznak az irányelv hatálya alá. A CDSM irányelv 17. cikk (1) bekezdése az online tartalmegosztó szolgáltatókra vonatkozik, az általuk végzett nyilvánossághoz közvetítést⁹ és nyilvánosság számára hozzáférhetővé tételt helyezi új alapokra. Az irányelv 2. cikk 6. pontjának definíciója szerint ezek olyan, az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó szolgáltatók, amelyeknek fő vagy egyik fő célja a felhasználói által feltöltött, jelentős mennyiségű, szerzői jogi védelem alatt álló mű vagy más védelem alatt álló teljesítmény tárolása és ahhoz hozzáférés biztosítása a nyilvánosság számára, amely műveket és más védelem alatt álló teljesítményeket nyereségszerzési céllal összerendezik és promotálják.¹⁰ Mint e megfogalmazásból kitűnik, ez egy kisebb csoportja az internetes szolgáltatóknak, digitális platformoknak. Az irányelv szempontként rögzíti még azt is, hogy ezen szolgáltatóknak *„legfontosabb vagy egyik legfontosabb célja a szerzői jogi védelem alatt álló tartalmak nagy mennyiségének tárolása, illetve annak lehetővé tétele, hogy a felhasználók feltöltsék és megosszák ezeket, abból a célból, hogy abból akár közvetlenül vagy közvetve hasznot szerezzenek azzal, hogy egy nagyobb közönség kiszolgálása érdekében összerendezik és promotálják azokat, többek között kategorizálással és célzott promóció alkalmazásával.”* Az irányelv emellett kivonja hatálya alól azon szolgáltatókat, amelyek nonprofit oktatási vagy tudományos tevékenységet végeznek, ilyen céllal működő adatbázisok vagy online enciklopédiák.¹¹

2.1. Általános nyomonkövetés, azaz general monitoring

A CDSM irányelv 17. cikk (8) bekezdése *expressis verbis* kimondja, hogy a *„cikk alkalmazása nem vezethet általános nyomonkövetési kötelezettséghez.”* Az általános nyomonkövetés tilalma azonban nem újkeletű, hiszen már az Elker irányelv is rögzítette, hogy a szolgáltatók számára a tagállamok nem írhatnak elő olyan kötelezettséget, amely alapján az általuk továbbított vagy tárolt információkat nyomon kellene követniük, valamint olyan kötelezettséget sem, amely szerint ki kellene vizsgálniuk jogellenes tevékenységre utaló tényeket vagy körülményeket.¹² A közvetítő szolgáltatók az Elker irányelv alapján három ún. *safe harbour* mentességét

⁹ E fogalom InfoSoc irányelvvel kapcsolatos értelmezéséhez ld.: C-610/15. Stichting Brein 37–41.

¹⁰ CDSM irányelv 2. cikk 6. pont.

¹¹ CDSM irányelv (62) preambulumbekkezdés.

¹² Elker irányelv 15. cikk (1) bekezdés.

élvezhetik. Az első a 12. cikk szerinti „Egyszerű továbbítás” (*mere conduit*), a második a 13. cikk szerinti „Gyorsítótárban történő rögzítés” (*caching*), a harmadik pedig a 14. cikk szerinti tárhelyszolgáltatás (*hosting*). Ezek alapján a szolgáltatók felelősségének kizárása iránt kell intézkednie a tagállamoknak olyan szolgáltatás esetén, amely „a szolgáltatás igénybe vevője által küldött információnak hírközlő hálózaton keresztül történő továbbításából vagy a hírközlő hálózathoz való hozzáférés biztosításából áll”¹³, az információ olyan, automatikus, közbenső és átmeneti tárolása, és amely az információ későbbi továbbításának és más igénybevevők kérésére történő hatékonyabbá tételének célját szolgálja¹⁴, valamint az olyan szolgáltatás esetén, amely az azt igénybe vevő által küldött információ tárolásából áll.¹⁵ Ezek a mentességek abból az elképzelésből fakadnak, hogy a platformokat az olyan tartalmak és jogsértések miatt felelősségre vonni, amelyeket a felhasználók követnek el, túl nagy terhet jelentene. Az ún. *safe harbour*-ök nélkül a felelősségi kockázat megghiúsítaná a harmadik felek tartalmával foglalkozó közvetítők és az E-kereskedelem fejlődését.¹⁶ (A *hosting*-gal kapcsolatos felelősségkorlátozó rendelkezés kizárása megjelenik a CDSM irányelv 17. cikk (3) bekezdésében.)

A *general monitoring*-ot az Elker irányelv kifejezetten tiltja a 15. cikk (1) bekezdésben, azonban nem ad meg konkrét meghatározást a tekintetben, hogy mi minősül annak. A (47) preambulumbekkezdés segít az értelmezésben azzal, hogy megkülönbözteti az általános nyomkövetési kötelezettséget és az „egyedi esetekben alkalmazandó nyomon követési kötelezettséget”¹⁷, azonban ennél több tőpontot nem nyújt. Az általános nyomkövetési kötelezettség ezáltal azon múlik, hogy hogyan értelmezzük a *general* szót, mivel a *monitoring* jelentése tekintetében megállapítható, hogy az a szolgáltatás felülvizsgálatára vonatkozik.¹⁸

Ehhez a kérdéskörhöz vizsgálatra érdemes L’Oréal v. eBay ügy kapcsán Jäaskinen főtanácsnok véleménye. A főtanácsnok az előzetes döntéshozatalra előterjesztett tizedik kérdéshez fogalmazott meg észrevételeket a közvetítő szolgáltatók jogsértéstől való eltiltása kapcsán. A kérdés arra irányult, hogy az IPRED 11. cikke¹⁹ alapján kérhető-e olyan eltiltó határozat a védjegyet megsértő harmadik személlyel szemben, amely nem csak a jogsértés abbahagyását, hanem a jövőbeni jogsértések megakadályozását is előírja. Az eBay szerint az eltiltó határozatot csak „konkrét és egyértelműen azonosítható egyedi tartalomra

¹³ Elker irányelv 12. cikk (1) bekezdés.

¹⁴ Elker irányelv 13. cikk (1) bekezdés.

¹⁵ Elker irányelv 14. cikk (1) bekezdés.

¹⁶ SENFTLEBEN – ANGELOPOULOS i. m. 6.

¹⁷ Elker irányelv (47)

¹⁸ SENFTLEBEN – ANGELOPOULOS i. m. 7.

¹⁹ A cikk szerint „amennyiben bírósági határozat szellemi tulajdonjog megsértését állapítja meg, a bíróságok a jogsértőt eltiltó határozattal további jogsértéstől eltiltsák.”

vonatkozhat”²⁰, míg a többi fél szerint tartalmazhat olyan intézkedéseket is, amelyek a jövőbeni jogsértések megakadályozására szolgálnak. Kiemeli továbbá a főtanácsnok azt is, hogy figyelemmel kell lenni az értelmezésnél az IPRED 3. cikkére is, amely a szellemi tulajdonjogok érvényesítésének biztosításához szükséges intézkedések, eljárások és jogorvoslatok kapcsán fogalmazza meg azt a követelményt, hogy azoknak „méltányosnak és igazságosnak kell lenniük, és nem lehetnek indokolatlanul bonyolultak és költségesek és nem eredményezhetnek ésszerűtlen határidőket és indokolatlan késedelmeket.”²¹ A főtanácsnok a 11. cikk értelmezése során úgy érvel, hogy a szöveg szó szerinti olvasata alapján csak arról lenne szó, hogy a konkrét jogsértés megakadályozását és annak folytatásának tiltását írhatja elő egy ilyen határozat.²²

A „sima”, azaz célhoz kötött és nem állandó jelleggel végzett nyomonkövetést nem tiltja az Elker irányelv, a (47) és (48) preambulumbekzdések is kimondják, hogy a tagállamok írhatnak elő egyedi esetekre nyomonkövetési kötelezettséget (valamint a nemzeti hatóságok nemzeti jogszabályok alapján hozott intézkedéseit sem érinti)²³ és megengedi a tagállamoknak azt is, hogy azoktól a szolgáltatóktól, akik a szolgáltatásuk igénybevevői által rendelkezésre bocsátott adat számára szolgáltatóknak tárhelyet, megköveteljék, hogy a nemzeti jogszabályoknak megfelelő módon a jogellenes tevékenységeket felderítsék és megelőzzék.²⁴

Az Elker irányelv hatálybalépése két fő iskola alakult ki a *general monitoring* értelmezésére. Az első, A opció (alapvető értelmezés) szerint az általános nyomonkövetés tilalma azt jelenti, hogy tilos minden olyan kötelezettség bevezetése, amely alapján egy közvetítőnek minden olyan információt (vagy legalább azok többségét) nyomon kell követnie és ellenőriznie kell, amelyet kezel. Ez azt jelentené, hogy akkor is tilos a közvetítő szolgáltatóknak minden információt átvizsgálnia és ellenőriznie, ha ez egy meghatározott, specifikus jogsértés felderítése és megakadályozása érdekében történne – ennek abszurditása álláspontom szerint nem igényel több magyarázatot. Ez az értelmezés az angol szövegváltozat nyelvtani elemzése által támasztható alá. A cikk szövegében ugyanis a *general obligation* (általános kötelezettség) megjelenik egyrészt a kezelt információk nyomon követése viszonylatában, és a jogsértő tartalmak felderítésének kötelezettségével kapcsolatban is. Ha e két mondatnak különböző jelentéstartalmat szeretnénk biztosítani, akkor az általános nyomonkövetési kötelezettség tiltását oly módon kell megtenni, hogy az minden olyan esetre alkalmazható legyen, amikor a platform minden információt vizsgál – még ha azt egy adott

²⁰ C-324/09. L’Oréal v. eBay, Jääskinen főtanácsnok indítványa, 170.

²¹ IPRED irányelv 3. cikk (1) bekezdés. E rendelkezés fontosságát jelen dolgozat 4.4.2. alfejezetében tárgyalom.

²² Uo. 174.

²³ Elker irányelv (47)

²⁴ Elker irányelv (48)

jogsértés felderítése miatt is teszi. Ez azt eredményezni, hogy bármilyen specifikus kötelezettség is terhelne a platformokat, annak nem tudnának úgy eleget tenni, hogy ne szegjék meg az Elker irányelv 15. cikk (1) bekezdésének az információk összességének vizsgálatát tiltó rendelkezését. A másik, B opció (*basic minus* értelmezés) hasonló az A-hoz, annyival enged szabadabb teret, hogy csak azt az általános nyomkövetést tiltja, amely általánosságban vizsgálja a tartalmakat, jogsértések megakadályozása érdekében, míg az olyan nyomkövetés alkalmazását nem tiltja, amely célja meghatározott jogsértés megállapítása és az azt megvalósító tartalom kiszűrése. SENFTLEBEN és ANGELOUPOULOS ezt a különbséget a következőképpen fogalmazták meg: „a nyomkövetés általános vagy specifikus voltát nem az határozza meg, hogy mit követnek nyomon, hanem annak a tartalomnak az általános vagy specifikus jellege, amelyet a nyomkövetés a feltöltött tartalomban azonosítani kíván.” Ez az értelmezési opció két alfajra válik, a B1 variáns (általános értelmezés, mínusz a végzések, vagy *basic single minus*), mely szerint akkor engedhető meg a közvetítő által kezelt összes információ nyomkövetése, ha azt bíróság rendelte el, meghatározott jogsértés megszüntetése érdekében. Ez az értelmezés a már fentebb említett (47) preambulumbekendésen alapul, és lehetővé tenné azt, hogy egy meghatározott jog érvényesülése érdekében végzett bíróság által elrendelt szűrés kompatibilis maradjon az általános nyomkövetés tilalmával.²⁵ A B2 változat (általános értelmezés, mínusz a végzések és az értesítések, vagy *basic double minus*) a B1-hez képest annyival enged bővebb teret, hogy a fent kifejtett, bíróság által elrendelt eseten túl akkor is lehetővé teszi a közvetítő számára, hogy nyomon kövesse az összes feltöltött tartalmat, ha a jogsértésre egy felhasználó, vagy a jogosult hívta fel a figyelmét értesítés útján, tehát akkor szabályszerű az összes tartalom megfigyelése, ha az egy korábban definiált, specifikus jogsértés azonosítása érdekében történik. Meg kell azt is jegyezni, hogy a *general obligation to monitor* (általános nyomkövetési kötelezettség) jogi szakkifejezés, így annak a pusztán nyelvi értelmezésére alapítani a közvetítőket terhelő tilalom megfogalmazását, módszertanilag nem tartható.²⁶

Szpunar főtanácsnok a McFadden-ügyben adott véleményében²⁷ ír a nyomkövetés elfogadható megoldásáról, amely szerinte akkor áll összhangban az Elker irányelv 15. cikk (1) bekezdésével és az irányelv (47) preambulumbekendésével, ha a nyomon követés tárgyát és

²⁵ A fenti bekezdéshez ld.: SENFTLEBEN – ANGELOUPOULOS i. m. 8–9.

²⁶ LEISTNER, Matthias: European Copyright Licensing and Infringement Liability Under Art. 17 DSM-Directive. Can We Make the New European System a Global Opportunity Instead of a Local Challenge? *Zeitschrift für Geistiges Eigentum/Intellectual Property Journal (ZGE/IPJ)*, Issue 2. 2020. 15.

²⁷ C-484/14. Tobias McFadden v. Sony Music Entertainment Germany GmbH, Maciej Szpunar főtanácsnok indítványa, 2016. március 16. 132.

annak időtartamát tekintve korlátozott, ami nyilvánvalóan nem valósul meg olyan intézkedések esetén, amelyek az adott hálózaton átfutó összes információ vizsgálatára irányulnak. A CDSM irányelv 17. cikk (4) bekezdés b) és c) pontjai, az a) ponttal összhangban értelmezve azt a feltételt vetítik előre, hogy a tartalommegosztó szolgáltatóknak igenis minden olyan tartalmat szűrniük kellene, amelyek felhasználásához nem szereztek engedélyt a jogosultaktól, annak érdekében, hogy a jogsértő művek ismételt feltöltését megakadályozzák, a jövőbeni jogsértéseket elkerüljék, és így eleget tegyenek az irányelv rendelkezéseinek.²⁸ Ez nem jelenti azt azonban, hogy minden olyan tartalom, amelyekre vonatkozóan a jogosultak megadták a megfelelő információkat, jogsértőnek minősül, hiszen a szerzői jogi jogsértések is lehetnek rendkívül árnyaltak, kontextusfüggők.²⁹

Fontos kiemelni még az általános nyomonkövetési kötelezettség problémaköréhez a CDSM irányelv 17. cikk (9) bekezdésébe foglalt azon kikötést, amely kimondja, hogy az irányelv egyéb rendelkezései semmiképpen nem érinthetik a jogszerű felhasználásokat. Ennek kapcsán jelenik meg az a félelem, hogy a szűrési mechanizmusok, amelyek *de iure* nem, azonban *de facto* mégis általános nyomonkövetést végeznek, nem képesek felismerni egyes árnyaltabb szabad felhasználási módokat, így *false negative* módon jelezve jogsértésnek nem minősülő eseteket. Ezt a problémakört részletesebben kifejtem a *general monitoring* technológiai háttere kapcsán az automata szűrési mechanizmusok fajtáinak és megoldási módszereinek bemutatásánál.

2.2. Az EUB és a general monitoring

Az Európai Unió Bírósága több előzetes döntéshozatali eljárás eredményeként mondott ki általános jellegű elveket a *general monitoring* alkalmazásához kapcsolódóan.

C-324/09. L'Oréal v. eBay. A L'Oréal SA 2007 májusában tájékoztatta az eBay-t, hogy aggodalmai vannak afelől, hogy az eBay piacterén nagy számban zajlanak olyan ügyek, amelyek a L'Oréal szellemi tulajdonjogait sértik. Az eBay reagált e megkeresésre, azonban mivel a L'Oréal a válasszal nem volt megelégedett, beperelte a platformot és hét természetes személyt, akiknek szellemi tulajdonjogok megsértéséért való felelősségének megállapítást és a jogsértéstől való eltiltását kérte. Ezt a L'Oréal az IPRED 11. cikkére alapozta. Az eBay szűrőrendszert vezetett be (VeRO, azaz *Verified Rights Owner* néven) annak érdekében, hogy a felhasználási feltételeit sértő árukat kiszűrje, azonban ennek alkalmazásához a L'Oréal nem csatlakozott, mivel nem hitt annak hatékony működésében. Az előzetes döntéshozatalra

²⁸ GEIGER – JÜTTE i. m. 45.

²⁹ Uo. 46.

terjesztett tíz kérdés közül számunkra az utolsó bír kiemelt jelentőséggel: az IPRED 11. cikkének hatálya kiterjedhet-e a jövőbeli jogsértésektől való eltiltásra, és ha igen, akkor milyen intézkedéske tartozhatnak e körbe? Kötelezhető-e az online piactér üzemeltetője arra, hogy intézkedéseket hozzon a platformján elkövetett jogsértések jövőbeli megakadályozása érdekében? A L'Oréal mellett a több tagállam kormánya is azon az állásponton volt, hogy az eltiltások a jövőbeli jogsértésekre is vonatkozhatnak.³⁰ A kérdéses cikk nyelvtani értelmezésére is rámutatott az EUB, vagyis a cikk „...harmadik mondatában használt „jogsértő magatartástól való eltiltás” kifejezés nem tekinthető azonosnak az ugyanazon cikk első mondatában szereplő „eltiltó határozattal további jogsértéstől eltiltsák” kifejezéssel.”³¹ A Bíróság végül azt a választ adta a kérdésre, hogy a 11. cikk harmadik mondata előírja a tagállamok számára, hogy a szellemi tulajdonjogok védelme érdekében a nemzeti bíróságok kötelezzenek az online piacok üzemeltetőit olyan intézkedések meghozatalára, amelyek nem csak a szóban forgó jogok megsértésének megszüntetésére alkalmasak, hanem képesek e jogsértések megelőzésére is.³² Ebből az érvelésből kitűnik, hogy az EUB elméletben nem vetette el a megelőző jellegű intézkedések alkalmazását³³, annak tényleges bevezetése azonban számos más aggályt vet fel, amelyekre a későbbiekben fogok részletesen kitérni.

C-70/10. Scarlet Extended v. SABAM. A Société Belge des Auteurs, Compositeurs et Editeurs belga közös jogkezelő szervezet (a továbbiakban: SABAM) és a Scarlet Extended SA internetszolgáltató cég közötti per kiindulópontja az volt, hogy a SABAM a katalógusában található védett művek elleni jogsértések (főleg a nyilvánossághoz való közvetítés és a többszörözés jogának megsértése) megakadályozása tekintetében úgy gondolta, hogy erre a Scarlet Extended a legalkalmasabb, mivel annak felhasználói követik el azokat ezért kérte a brüsszeli elsőfokú bíróságtól³⁴ a jogsértések megtörténének megállapítását és azt, hogy a Scarlet „tegye lehetetlenné vagy akadályozza meg a zeneműveket tartalmazó fájloknak a jogosultak engedélye nélküli, az ügyfelei által „peer-to-peer” szoftver segítségével történő küldésének vagy fogadásának bármely formáját.”³⁵ Az eljárásban a bíróság alkalmazott szakértőt annak megállapítására, hogy tényleg az internetszolgáltató-e a legalkalmasabb a jogsértések megelőzésére. A szakértő álláspontja szerint, hogy – a technikai aggályok mellett

³⁰ C-324/09. L'Oréal v. eBay 126.

³¹ Uo. 130. és MANARA, Cedric: Block the Filtering! A Critical Approach to the SABAM Cases. *Revue Lamy Droit de l'Immateriel*. 2011. november. 5.

³² Uo. 144.

³³ ROSATI i. m. 205.

³⁴ KULK, Stefan – BORGESIU, Frederik Zuiderveen: Filtering for Copyright Enforcement in Europe after the Sabam cases. *European Intellectual Property Review*, issue 11. 2012. 3.

³⁵ C-70/10. Scarlet Extended v. SABAM, 20.

– van lehetőség arra, hogy a Scarlet Extended kiszűrje a SABAM által sérelmezett művek jogellenes cseréjét. A másodfokú bíróság terjesztette fe az ügyet előzetes döntéshozatalra, mely során az EUB arra kereste a választ, hogy 1) kötelezheti-e a tagállami bíróság az internet-szolgáltatót egy olyan szűrőrendszer felállítására, amely teljes ügyfélkörét *in abstracto* és megelőző jelleggel, saját költségére és időbeli korlátozás nélkül, valamennyi adatát tekintve szűri, annak érdekében, hogy a felperes által megjelölt fájlokat azonosítsa és továbbításukat blokkolja³⁶, az IPRED 11 cikke alapján? 2) Ha igen, kell-e a bíróságnak alkalmaznia az arányosság elvét az intézkedés hatékonysága és visszatartó hatása kapcsán? Az EUB döntésében az Elker irányelv 12-15. cikkeire hivatkozott, valamint említette a L’Oréal v. eBay ügyben tett azon megállapítását, hogy az általános nyomkövetési tilalom kiterjed az olyan, nemzeti bíróság által meghozott intézkedésekre, amelyek alapján az internet-szolgáltatót arra kötelezik, hogy valamennyi ügyfelének adatait tevőlegesen megfigyelje a jövőbeli szellemi tulajdonjod-sértések megakadályozása érdekében. Az általános nyomkövetési kötelezettség továbbá összeegyeztethetetlen az IPRED 3. cikkével is, amely szerint a szellemi tulajdonjogok biztosítását célzó intézkedések nem lehetnek indokolatlanul bonyolultak, költségesek és méltányosnak kell lenniük. A szűrőrendszer létrehozása azt jelentené, hogy 1) az internet-szolgáltató (ez esetben a Scarlet Extended) valamennyi ügyfelének elektronikus forgalmát tekintve azonosítsa a *peer-to-peer* forgalomba tartozó fájlokat, majd 2) azonosítsa azokat a fájlokat, amelyeken a jogosultnak (ez esetben a SABAM) joga áll fenn, 3) határozza meg, hogy ezek közül a fájlok közül melyikek cseréje zajlik jogellenesen és végül 4) blokkolja a jogellenesnek minősített fájlcserét.³⁷ Ez a fajta nyomkövetés egyértelműen az Elker által tiltott általános nyomkövetésnek minősülne. Az EUB foglalkozott még az alapjogi érintettséggel, nevezetesen a vállalkozás szabadságával és a személyes adatok védelmével, e problémakör kifejtésére szintén a későbbiekben térek ki. A Bíróság ezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az alapügyben szereplő szűrőrendszer felállítása kétségkívül ellentétes lenne az Elker, az InfoSoc és az IPRED irányelvekkel.

C-360/10. SABAM v. Netlog. Az előző ügyből már ismert SABAM, mint az ügy felperese, azért fordult a bírósághoz, hogy az a Netlog közösségi média szolgáltatót kötelezze olyan szűrőrendszer üzembehelyezésére, amely megelőzi azt, hogy a SABAM ügyfeleinek tartalmi jogosulatlanul, jogsértő módon kerüljenek feltöltésre a Netlog felületeire. Erre a SABAM szerint azért volt szükség, mert a Netlog felhasználóinak lehetősége volt arra, hogy a

³⁶ Uo. 28.

³⁷ Uo. 38.

SABAM repertoárjába tartozó műveket engedély nélkül feltöltsék a platformra.³⁸ A belga bíróság azt a kérdést tette fel az EUB számára, hogy egy megfelel-e az EU-s jognak az a fajta szűrési mechanizmus, amelyet a szerzői vagy szomszédos jogok megsértését megvalósító magatartástól való eltiltás érdekében alkalmaznak, és amely arra kötelezi a tárhelyszolgáltatót, hogy „a teljes ügyfélkörre vonatkozásában *in abstracto* és megelőző jelleggel, a saját költségére és időbeli korlátozás nélkül az e szervereken tárolt információ túlnyomó része vonatkozásában szűrőrendszert hozzon létre”³⁹ A Bíróság az érvelésében nagyban támaszkodott a Scarlet Extended ügy indoklására, kiegészítve azzal, hogy a szűrőrendszer az előző ügy kapcsán megemlített alapjogok mellett negatív hatással lehet a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságára is, mert az EUB attól tart, hogy technológiailag nem lenne kivitelezhető egy olyan rendszer megvalósítása, amely képes különbséget tenni a jogszerű és jogszerűtlen alkalmazás között, mégpedig a szerzői jogi kivételek alkalmazása és megjelenése lenne az a pont, ahol a „gép” nem képes felismerni az adott felhasználás pl. paródia-voltát.⁴⁰ E szempontok alapján az EUB ugyanazt a választ adta a kérdésre, mint a Scarlet Extended ügyben.⁴¹

A Scarlet Extended és SABAM ügyek kapcsán összességében megállapítható, hogy az EUB azt a szűrőrendszert tartja az Elker és IPRED irányelvekkel összeegyeztethetetlennek, amely 1) a felhasználók által feltöltött és a szolgáltató által tárolt adatok megfigyelését 2) minden felhasználó tekintetében 3) előzetes jelleggel 4) a vállalkozás költségére 5) időbeli korlátozás nélkül végzi.⁴²

C-682/18. és C-683/18. egyesített ügyek YouTube/Cyando. Az alapügyekben eljáró bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatali kérdések nagy mértékben megegyeznek, az EUB ezért is egyesítette a két ügyet. E kérdések között szerepelt az – amit azóta a CDSM irányelv tisztázott – hogy a YouTube és az Uploaded platformok nyilvánosságához közvetítést végeznek-e, amikor a szerzői jogi védelem alatt álló művekhez hozzáférést biztosítanak? Amennyiben nem, akkor az Elker irányelv 14. cikkének *safe harbour*-jébe tartozik-e e tevékenység? Összeegyeztethető-e az InfoSoc irányelvvel az, hogy a jogosult csak akkor igényelhet ideiglenes intézkedést szolgáltatóval szemben, ha az egyértelmű jogsértésre való figyelmeztetést követően ismételten ilyen jogsértésre kerül sor? A Bíróság az első kérdésekre azt a választ adta, hogy nem minősül nyilvánosságához közvetítésnek e tevékenység „kivéve ha a platform pusztán rendelkezésre bocsátásán túl közreműködik abban, hogy ilyen tartalmakat a

³⁸ C-360/10. SABAM v. Netlog, 18.

³⁹ Uo. 25.

⁴⁰ Uo. 48–51. és az Európai Unió Alapjogi Chartája 8. és 11. cikkek.

⁴¹ ROSATI i. m. 205.

⁴² C-70/10. Scarlet Extended v. SABAM 45-53. és ROSATI i. m. 205.

szervi jog megsértésével a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tegyenek.”⁴³ Az EUB kimondta továbbá, hogy az Elker irányelv 14. cikkének (1) bekezdését (tárhelyszolgáltatás) úgy kell értelmezni, hogy a rendelkezés hatálya alá tartozik a videómegosztó platform, feltéve, hogy nincs aktív szerepe, „*amely révén tudomással bír a platformjára feltöltött tartalmakról, vagy azokat ellenőrzi.*” Az Elker irányelv ezen cikkének a) pontját pedig úgy kell értelmezni, hogy az alapján kizárható legyen a szolgáltató mentesülése, amennyiben tudomással bírt a feltöltött, védelem alatt álló tartalmak jogellenességéről.⁴⁴ Az ügy kapcsán láthatjuk, hogy a CDSM irányelv által szabályozott kérdések már régebben felmerültek, és az EUB gyakorlata visszaköszön többek között az online tartalommesztó szolgáltató fogalmának meghatározásában is.

2.3. Az automatizált szűrés

A legnagyobb kétség az automatizált szűrés mechanizmusok (*automated filtering*) kapcsán az, hogy vajon képesek-e az erre kötelezett tartalommesztó szolgáltatók olyan fejlett informatikai rendszert fejleszteni, amely megfelelően tudja végezni az automatizált szűrést. Fel tud-e ismerni egy informatikai rendszer, egy program olyan kis eltéréseket, mint például egy paródia, vagy egy zeneműben egy átemelt hangsor. Utóbbi eldöntésének mikéntjére lehet példa az EUB C-476/17. Pelham és társai ügye. A Bíróság ebben az ügyben egy német jogeset kapcsán elé került előzetes döntéshozatali eljárásban válaszolta meg – többek között – azt a kérdést, hogy sérül-e a hangfelvétel-előállítónak az InfoSoc irányelv 2. cikk c) pontja szerinti kizárólagos engedélyezési joga a többszörözésre vonatkozóan, ha „hangfelvételéből apró hangfoszlányokat nyernek ki és másik hangfelvételen rögzítenek?”⁴⁵ Az EUB ítéletében a művészi szabadságból kiindulva azt a választ adta, hogy akkor nem minősül többszörözésnek az ilyen átvétel, ha arra módosított és olyan formában kerül sor, hogy az fel nem ismerhető.⁴⁶ Az ítélet angol szövege e tekintetben megítélésem szerint kifejezőbb, mivel úgy fogalmaz, hogy „*in a modified form unrecognisable to the ear*”, vagyis a „módosított, a fül számára felismerhetetlen formában” való felhasználás engedélyezett. Álláspontom szerint ez kiválóan szemlélteti a problémát, amelyet egy szűrés mechanizmusnak át kellene hidalnia, mégpedig azt, hogy felismerje és meg tudja különböztetni a jogos felhasználást (akár engedélyes, akár szabad felhasználás, pl. paródia vagy átdolgozás) a jogellenes felhasználástól. A Pelham ügy

⁴³ C-682/18. és C-683/18. egyesített ügyek YouTube/Cyando. 102.

⁴⁴ Uo. 117–118.

⁴⁵ C-476/17. Pelham és társai 25. „1)” bekezdés.

⁴⁶ Uo. 31.

kapcsán az EUB-nek kellett eldöntenie ezt a kérdést, az előzetes döntéshozatali eljárás pedig nem zajlik le egy szemrebbenés alatt (bár el lehet játszani a gondolattal, hogy egy szabad felhasználást érintő ügyben a bírácoknak egy-két meghallgatás után kellene eldönteni azt, hogy az adott szekvencia, hangsor felismerhető-e a származékos műben), a szűrés szolgálatába állított szoftvereknek viszont ezt a döntést kvázi azonnal kellene meghozni.

Probléma még az automatizált rendszerek alkalmazásával az, hogy kétséges egy olyan szoftver létrehozása, amely képes megfelelően árnyaltan értékelni a jogos és jogsértő tartalmak közti leheletnyi eltéréseket. GEIGER és JÜTTE álláspontja szerint az automatizált szűréssel kapcsolatos egész vita egy félreértésen alapul, mely szerint a technológia minden problémát meg tud oldani. A szerzők úgy vélik, jelenleg nem létezik még olyan fejlett informatikai rendszer, amely képes lenne a *false positive* (hamis pozitív) észleléseket teljes mértékben kizárni.⁴⁷

Az *upload filter*-rel kapcsolatos problémák megoldása egy több darabból álló kirakósként szemléltethető.⁴⁸ MORENO a következőképpen vezeti le a feltöltéseket vizsgáló szűrőrendszerek működési mechanizmusait: elsőként szükség van egy algoritmusra, amely felismeri az anyagot, vagy az anyag azon részét, amely jogsértő lehet. Másodszor, kell egy adatbázis, amelyben szerepelnek a védelem alatt álló művek, és amellyel össze lehet vetni az észlelt anyagot, harmadszor pedig kellene megállapodások a jogosultakkal arra vonatkozóan, hogy egy jogsértés észlelése esetén milyen lépéseket kell megtenni. Fontos továbbá, hogy az algoritmusoknak mindenfajta mű felismerésére készen kell állniuk, legyen az szöveg, kép, hang vagy videó.⁴⁹

2.3.1. Az egyes informatikai megoldások

*Metaadatok*⁵⁰ vizsgálata. Az első megoldás, amely lehetővé teszi a *file*-ok felismerését az azt körülvevő adatok, vagyis az ún. metaadatok vizsgálata. Ez a szűrési forma egyben a legegyszerűbb, mivel itt arról van szó, hogy az algoritmusnak a fájl körülvevő információkat kell megvizsgálnia, például annak címét, hosszát, szerzőjét, és így tovább.⁵¹ Ennek vizsgálata, a metaadatok „felismerése” után azokat össze kell vetni egy adatbázissal, amelyben a védendő

⁴⁷ GEIGER – JÜTTE i. m. 47.

⁴⁸ MORENO, Felipe Romero: 'Upload filters' and human rights: implementing Article 17 of the Directive on Copyright in the Digital Single Market. *International Review of Law, Computers & Technology*, 34:2. 159.

⁴⁹ MORENO i. m. 160. és A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak. A digitális egységes piacon a szerzői jogról szóló (EU) 2019/790 irányelv 17. cikkével kapcsolatos iránymutatás. 16.

⁵⁰ A metaadat olyan információ, adat, amely másik információt ír le annak megértése vagy használatának elősegítése céljából. (Oxford Dictionary)

⁵¹ MORENO i. m. 158.

művek szerepelnek, így megállapítva, hogy az adott feltöltés (felhasználás) jogellenes-e, téve mindezt anélkül, hogy szükség lenne az adott művek letöltésére és bővebb elemzésére.⁵² Ez az azonosítási módszer az 1990-es évek óta ismert, az internet korai szakaszában azért volt kifejezetten hasznos a jogsértő tartalmak megtalálására és megállapítására, mert nagyon egyszerűen kereshető (akár manuálisan, akár számítógépi programok segítségével). Egy metaadatbeli egyezés esetén a szolgáltatónak nem volt más dolga, mint levenni a jogsértő tartalmat és a problémát ezzel orvosolta is. A jogsértő tartalmak kiszűrése bármely metaadatra való kereséssel megvalósulhatott, valamint ilyen keresést nagy számban nagyon gyorsan lehetett futtatni.⁵³ Problémák is vannak azonban ezzel a megoldással, mivel a fájl körülvevő adathalmaz (cím, szerző, stb.) könnyen megváltoztatható, hamisítható a feltöltők által, ezáltal az azonosítási módszer elveszti megbízhatóságát.⁵⁴

Hashing. A *hashing* egy olyan algoritmus, amely egy fájlból egy fix méretű bitsorozat értékét számítja ki, vagyis egy algoritmus az adattömbökből álló eredeti *file*-t egy rövidebb, fix hosszúságú, számokból és betűkből álló „kódsorrá” alakítja, amely kódsor az eredeti adathalmazt (az eredeti *file*-t) képviseli.⁵⁵ Ennek előnye, egyfelől, hogy a *hash*-elt *file* sokkal kisebb, mint az eredeti, ezáltal egyszerűbb, kevésbé erőforrás-igényes és gyorsabb a *hash* adatokat hozzávetni egy azokat tartalmazó adatbázishoz.⁵⁶ Megítélésem szerint azonban ennek a megoldásnak nagyobb a hátránya, mint az előnyei, mivel egy apró változás az eredeti műben már egy teljes mértékben eltérő *hash* kódot generál, így nehezen lenne kivitelezhető egy olyan összehasonlító adatbázis felállítása, amely tartalmaz minden újítást, azokat naprakészen rendelkezésre bocsátja.

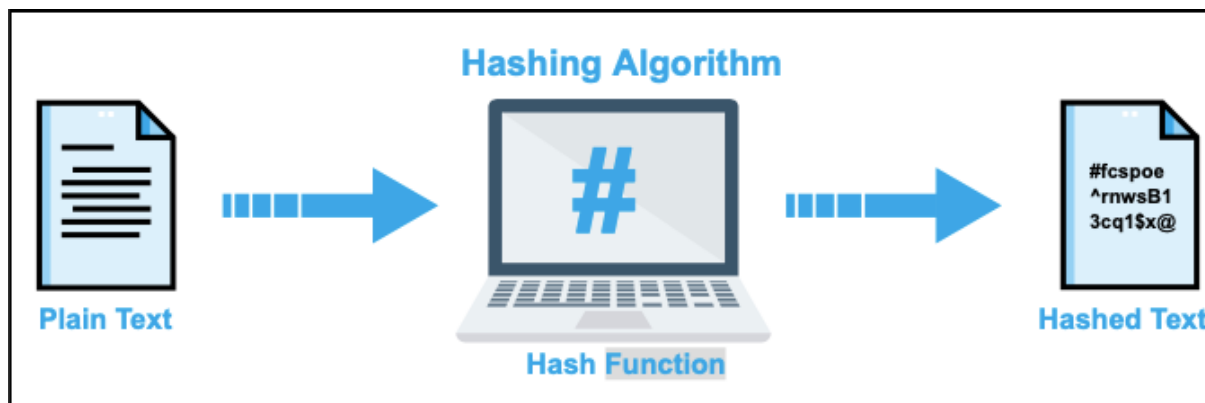
⁵² GANN, Alexander – ABECASSIS, David: *The impact of a content filtering mandate on online service providers*. Analysys Madon, 2018. 5.

⁵³ ENGSTROM, Evan – FEAMSTER, Nick: *The Limits of Filtering: A Look at the Functionality & Shortcomings of Content Detection Tools*. Engine, 2017. <https://www.engine.is/the-limits-of-filtering> 11–12.

⁵⁴ MORENO i. m. 158. és GANN – ABECASSIS i. m. 5.

⁵⁵ Conrad CHUNG: Introduction to Hashing and its uses. <https://www.2brightsparks.com/resources/articles/introduction-to-hashing-and-its-uses.html> és „What is Hashing Algorithm & How Does It Work?” <https://aboutssl.org/what-is-hashing-algorithm-how-does-it-work/>

⁵⁶ MORENO i. m. 158. és GANN – ABECASSIS i. m. 5–6.

1. ábra: A *hashing* működése

(Forrás: <https://aboutssl.org/what-is-hashing-algorithm-how-does-it-work/>)

A *hashing* kapcsán idevágó lehet az EUB C-18/18. Glawischnig-Piesczek v. Facebook ügyben hozott döntése. A Bíróság az Elker irányelv 15. cikkének (1) bekezdése szerinti általános nyomkövetési tilalom és a 14. cikk (1) bekezdés a) pont szerinti, a tárhelyszolgáltató számára rendelkezésre álló *safe harbour* mentesség és a jogellenes információ eltávolítására vonatkozó kötelezettség kapcsán döntött arra vonatkozóan, hogy milyen mértékben terjedhet ki az eltávolítási kötelezettség a tárhelyszolgáltatóra.⁵⁷ Az EUB kimondta, hogy a jogellenes cselekmény megszüntetése, az érintettek érdekeinek védelme és a további jogsértések megelőzése érdekében az eltiltó határozatnak ki kell terjednie az olyan információkra is, amelyek tartalmát kissé eltérő módon fogalmazták meg ahhoz az információhoz képest, amely felhasználását jogellenesnek ítélték. Itt észlelhető az a fontos jellemzője a *hashing*-nek, hogy hiába tiltunk egy *hash*-elt tartalmat, mivel ha az annak alapjául szolgáló műhöz képest kissé eltérően fogalmaz a származékos mű, akkor az egész ellenőrzés hiábavaló, mivel a két *hash*-érték teljesen eltérő lesz. Kitér egyébként ez az ítélet is a *general monitoring* tilalmára, valamint arra, hogy ne a tárhelyszolgáltatóval szembeni túlzó kötelezettség előírása által valósuljon meg az eltiltó rendelkezésben foglalt cél. Végül, de nem utolsó sorban, kimondja az ítélet, hogy a fentebb említett, „azonos értelmű információk”-at az eltiltás kibocsátója olyan módon azonosítsa, valamint olyan tartalmi elemek meghatározása révén definiálja, mint a jogsértésben érintett személy neve, a jogsértés körülményei és – a legfontosabb – „jogellenesnek nyilvánított tartalommal azonos értelmű tartalom.” Ennek az azonos értelmű tartalomnak a megfogalmazásából fakadó különbségek nem lehetnek alkalmasak arra, hogy a tárhelyszolgáltatóra helyezték azt a feladatot, hogy a tartalmat önállóan értékeljék.⁵⁸ Ez röviden azt jelenti, hogy a tárhelyszolgáltatók kötelezhetők arra, hogy a

⁵⁷ C-18/18. Glawischnig-Piesczek v. Facebook 20.

⁵⁸ Uo. 41–47.

tagállami bíróságok által jogellenesnek ítélt és letiltott azonos értelmű, egyenértékű adatokhoz, információkhoz való hozzáférés blokkolható (a tagállami és nemzetközi jogtisztelben tartása mellett).⁵⁹

Watermarking. A vízjelezés hangfelvételek, képek és videók azonosítására alkalmas. Ez a technológia egy egyedi „vonalkódot” épít bele a műbe, amely képes megkülönböztetni azt másolataitól. A filmipar gyakran alkalmazza ezt a megoldást, hogy a másolatokat megkülönböztesse az eredetitől, valamint vissza tudja vezetni, hogy melyik műből készült a további változat. A vízjelezett változat azonnal észlelhető, míg az anélküli verzió nem. További gond még ezzel a megoldással az, hogy nem képes felismerni a védendő tartalmakat olyan származékos művek esetén, amelyeket teljes egészében harmadik fél alkotott meg, és csak felhasználta az eredeti védett művet, például zenei át- vagy feldolgozásokban (ld. ehhez visszatérve a Glawischmig-Piesczek v. Facebook ügyet fentebb). Végezetül pedig nem lehet visszamenőlegesen elhelyezni a vízjelet, így csak olyan művek tekintetében lenne megvalósítható az ilyen szűrés, amelyek újonnan kerülnek ’forgalomba’, vagyis amelyeket már nyilvánosságra hoztak, azokat nem lehet így azonosítani.⁶⁰

Fingerprinting. A tartalomalapú „ujjlenyomatkozás” a tartalom egy szeletét vizsgálja meg, hogy annak egyedi jellemzőit megállapítsa. Ez a technológia képes felismerni az eredeti *file*-t még akkor is, ha azt azóta módosították, mivel nem az egészet vizsgálja, hanem az egyes „mélyebb” tartalmi aspektusokat, jellemzőket.⁶¹ A tartalom egyes jellemzőit egy kisebb méretű ujjlenyomatfájl tartalmazza, amely alapját képezheti az ujjlenyomattal ellátott eredeti védendő műveket tartalmazó adatbázissal. Jól szemléltethető a videófájlokra keresztül ez a módszer. Az ujjlenyomatfájl teljesen független az eredeti mű felbontásától, formátumától, más jellemzőjétől, így alkalmas arra, hogy általa azonosítani lehessen a teljes művet, még akkor is, ha azt megváltoztatták, átdolgozták. Probléma lehet, hogy az ujjlenyomatfájl csak azt a fajta fájlt képes felismerni, mint amilyen fajta ő maga is, tehát ha az ujjlenyomatfájl hangot tartalmaz, akkor videót nem fog tudni felismerni.⁶²

⁵⁹ MORENO i. m. 158.

⁶⁰ JAPIOT, Olivier: *Copyright Protection on Digital Platforms: Existing Tools, Good Practice and Limitations*. CSPLA Report, 2017. december 19. 17. és MORENO i. m. 158.

⁶¹ MORENO i. m. 159.

⁶² GANN – ABECASSIS i. m. 5–6.

2.3.2. A tartalomszűrés pontossága és szabályozása

A tartalomszűrés, mint folyamat, felfogható egy bináris döntéshozatalként, mely szerint egy tartalom vagy jogsértő (pozitív eredmény), vagy nem jogsértő (negatív eredmény).⁶³ Az eredmények a következőképpen osztályozhatók: 1) *true positive* (valódi pozitív) találat, amikor egy tartalmat jogsértőként jelez a szűrőrendszer, és az valóban jogsértő; 2) *true negative* (valódi negatív) találat, amikor egy tartalmat nem talál jogsértőnek a szűrő, és a tartalom tényleg nem az; 3) *false positive* (hamis pozitív) esetén a rendszer jelez, hogy egy tartalom jogsértő, amikor valójában nem az⁶⁴; 4) *false negative* (hamis negatív) jelzés esetén pedig a rendszer nem jogsértőnek jelzi a tartalmat, miközben az mégis jogsértő.⁶⁵ A tartalomszűrő-rendszer hatékonyságát úgy lehet megállapítani, hogy vizsgáljuk, az összes jelzés közül mennyi a valódi pozitív és negatív észlelés, hiszen minél magasabb ez az arány, annál pontosabban működik a rendszer.

Nem vitatott tézis, hogy egy ilyen szűrőmechanizmus megvalósítása mesterséges intelligencia és gépi tanulás által lenne a leghatékonyabb. A tanulás kapcsán azonban problémás lehet az, hogy létezik-e egy olyan adatbázis, amely betáplálásával meg lehet tanítani a rendszert a kért tartalom vizsgálatára. Ennek a hiánya ahhoz vezethet ugyanis, hogy a rendszer nem találkozik elég tartalommal ahhoz, hogy megtanulja elég hatékonyan felismerni a kért formátumokat.⁶⁶ Nehézségként merülhet még fel a paródia felismerése, mivel annak megítélése gyakran a jogalkalmazói fórumok előtt is hosszú viták tárgya. Egy algoritmustól azonban azt várna el az alkalmazója, hogy egy pillanat alatt azonosítsa a tartalom paródia jellegét és azt, hogy emiatt nem jogsértő. A gépi tanulás fenti módszere miatt továbbá kellene egy *ground truth*⁶⁷ (alapigazság), amely általános jelleggel képes meghatározni, hogy a paródiának mik a definíciós elemei, valamint milyen paraméterek alapján határozható meg. Megítélésem szerint hiába táplálnánk be egy mesterséges intelligenciának a tanulási folyamatába számtalan paródiát, azok különbözősége és eltérései miatt úgy gondolom, hogy nem tudná általános

⁶³ SARTOR, Giovanni – LOREGGIA, Andrea: *The impact of algorithms for online content filtering or moderation. Policy Department for Citizen's Rights and Constitutional Affairs*, Directorate-General for Internal Policies, 2020. szeptember. 44.

⁶⁴ Példákhoz ld.: BOROUGHE, Benjamin: *The Next Great YouTube: Improving Content ID to Foster Creativity, Cooperation, and Fair Compensation. Albany Law Journal of Science and Technology*, Volume 25. Issue 1. 2015. 11–12.

⁶⁵ SARTOR – LOREGGIA i. m. 45-46.

⁶⁶ A hiányos tanuláson alapuló problémák kapcsán érdekes példa a christchurch-i mészárlás esete, ld.: *Christchurch shootings: What happened in New Zealand.* <https://www.bbc.com/news/av/world-asia-47581383>

⁶⁷ A moderátorok és a rendszereket betanító személyek szerepe, valamint a gépi tanulás alapjaként szolgáló ún. ground truth kapcsán ld.: LBOVITZ, Sarah – LEVINA, Natalia – LIFSHITZ-ASSAF, Hila: *Is AI Ground Truth Really True? The Dangers of Training and Evaluating AI tools Based on Experts' Know-What.* *MIS Quarterly* Vol. 45 No. 3. 2021. szeptember. 1509.

jelleggel megtanulni belőle, hogy valójában mi is a paródia. Emellett további nehézség lenne az is, hogy a paródiának minden tagállamban kicsit eltérő definíciója van (bár EU-s jogszabály is rendelkezik a paródiáról, mint szabad felhasználási esetről)⁶⁸, így egy általánosan és mindenhol hadrendbe állítható algoritmusnak mind a 27 tagállam jogszabályi definícióját (és az ahhoz tartozó gyakorlati megállapításokat) el kellene sajátítania.

2.3.3. Egy gyakorlati példa: A YouTube Content ID-ja

A világ vezető videómegosztó platformja, a YouTube 2007-ben kezdte fejleszteni saját tartalomszűrő szoftverét, a Content ID-t. E program a tartalmak tulajdonosainak (a jogosultaknak) a jogait hivatott védeni, ma már szinte minden tartalommal kapcsolatos követelés és vita intézése ezen a rendszeren keresztül fut. A szoftver technológiai hátterét a fentebb kifejtett *fingerprinting* adja. A tartalomelőállítók, -tulajdonosok referencifájlokat (*reference files*) szolgáltatnak a Content ID számára, amelyek tartalmazhatnak kép- és/vagy hanganyagokat. Ezekből a rendszer ujjlenyomat-fájlokat készít, azokat egy adatbázisban tárolja. Amikor új tartalom kerül feltöltésre, akkor a rendszer azt összeveti a tárolt referencifájlokkal, így kiszűrve az egyezéseket. A rendszer a tárolt ujjlenyomatok alapján képes a hangot, a képet, de még a dallamot is felismerni. Amennyiben egyezést talál az algoritmus a referencifájl és egy másik videó között, három választási lehetőséget kínál fel a jogosult számára. A jogosult dönthet úgy, hogy az adott videót 1) letiltja, 2) bevételszerzésre fordíthatja (*monetization*), vagy 3) elemezheti és nyomon követheti a videó megtekintési adatait, hogy ezekből következtetéseket vonjon le (pl. milyen területeken népszerű a tartalma, milyen demográfiai csoportok számára stb.). A jogosultak többnyire az első megoldás mellett döntenek, így a Content ID rendszere több milliárd dollár bevételt hoz évről évre. Az eljárásban van lehetőség a bejelentés vitatására is, ha a feltöltő (az alkotó) úgy gondolja, hogy a videója nem jogsértő, vagyis tévesen jelentették. Ha alaptalannak bizonyul ez a vitatás, akkor a bejelentő nem veszít vele semmit, a vitatási folyamat alatt befolyt bevételt a YouTube elkülönítetten kezeli, hogy az eljárás végeztével az arra jogosultnak szolgáltatassa ki. Ahhoz, hogy a rendszer ilyen hatékonyan működjön, Google saját adatai szerint a kezdetek óta több, mint 100 millió dollárt fektetett a rendszer fejlesztésébe.⁶⁹

⁶⁸ InfoSoc irányelv 5. cikk (3) bekezdés k) pont. A paródia EUB gyakorlatához ld.: C-201/13. Deckmyn ügy.

⁶⁹ SARTOR – LOREGGIA i. m. 52. A Content ID működése <https://support.google.com/youtube/answer/2797370?hl=hu#zippy=%2Cmilyen-lehetőségei-vannak-a-tartalomtulajdonosoknak%2Cki-használhatja-a-content-id-rendszert%2Ckapcsolódó-témakörök>.

A Content ID használatára vonatkozó jogosultság megszerzése <https://support.google.com/youtube/answer/1311402>

A Content ID használata: <https://support.google.com/youtube/answer/3244015?hl=hu>.

A fenti jellemzés a YouTube saját készítésű bemutatója volt a Content ID rendszerről, így az elfogultság gyanúja felmerülhet bennünk. A Content ID közel sem egy hibátlan számítógépes döntéshozatalon alapuló szoftver, nem felelt meg azoknak az elvárásoknak, amelyeket vele szemben támasztottak. BOROUGHF 2014-es tanulmányában három problémát vázolt fel. Elsőként, a Content ID, mint automatizált rendszer, érzékeny a *false positive* észlelésekre, amely az internet – és a YouTube – működésének alapjaival ellentétes, hiszen olyan tartalom eltávolításához vezet, amely nem jogellenesen került feltöltésre. Azzal, hogy a Content ID a jogosultak kezébe adja a döntési lehetőséget, hogy fellépjenek a védett tartalmuk felhasználása ellen, még a *false positive* észlelések esetén is, kvázi döntési helyzetet generál, amelyben az algoritmus határozza meg, hogy mikor engedhető meg egy szabad felhasználás.⁷⁰ A Content ID többnyire emberi felülvizsgálat nélkül működik, mégis vannak olyan esetek, amikor van emberi beavatkozás: a bejelentések vitatása esetén (ld. feljebb). A második probléma az, hogy a tranzakciós költségek megnövekedése sérti a jogosultakat és a 'YouTube-ereket'. A jogosultak nem tudják eldönteni, mely tartalmakkal szemben kívánnak fellépni és melyeket tűrik meg, hiszen a rendszer minden találatnál jelez, így a felhasználókra hárul az a feladat, hogy megkeressék a jogosultakat a tartalom-felhasználás engedélyezésének megtárgyalása céljából. Ez kétségkívül növeli mindkét fél rejtett költségeit egy tartalom felhasználása (vagy engedélyezése) esetén, valamint azt eredményezi, hogy a Content ID elveszi a jogosultaktól annak lehetőségét, hogy megválasszák, jogaikat hogyan gyakorolják, és kinek mit engedélyeznek védett műveik tekintetében.⁷¹ A harmadik probléma pedig az, hogy a jogosultak által választható bevételszerzési lehetőség (*monetization*) a jogosultakat aránytalanul nagy bevételekhez juttatja, míg a 'YouTube-ereket' hátrányosabb helyzetbe taszítja, mivel ők a videó elkészítésével járó munka fejében várt bevétel nagy részétől elesnek, felvetve itt ismét a *value gap* problémáját, amennyiben a Content ID jogsértést jelez és a jogosult a *monetization* mellett dönt.⁷²

⁷⁰ BOROUGHF i. m. 10–11.

⁷¹ Uo. 13–14. Érdekeség, hogy a játékgyártók kifejezetten szorgalmazzák, hogy védett tartalmaikat gameplay és egyéb videó formájában vizionálják, ehhez ld.: TASSI, Paul: *Blizzard, Capcom, Ubisoft And More Rally Behind Copyright-Afflicted YouTubers*. <https://www.forbes.com/sites/insertcoin/2013/12/12/blizzard-capcom-ubisoft-and-more-rally-behind-copyright-afflicted-youtubers/?sh=3409623340e3>

⁷² Uo. 14–15.

Jelenleg kevés ilyen program ismert jelenleg a piacon, ezek közül a Content ID messze a legfejlettebb, aki ezt a pozícióját hatalmas ráfordítások árán érte el, amely ráfordításra nem minden, a kötelezettség hatálya alá tartozó tartalmegosztó szolgáltató lehet képes.⁷³

2.4. Alapjogi ütközések a szűrőmechanizmusok felállítására való kötelezéssel

A CDSM irányelv 17. cikke alapján a szolgáltatókra rótt tartalomszűrő kötelezettségnek a fenti problémái mellett a harmadik ütközőzóna az alapjogokkal való konfliktus. Az alábbiakban kifejtem, hogy mely alapjogokat érinti e kötelezettség, illetve felvillantok egy-egy megoldási lehetőséget a tekintetben, hogy ezeket az ütközéseket hogyan lehetne feloldani. Az alapjogok tekintetében elsődlegesen az Európai Unió Alapjogi Chartája⁷⁴ (a továbbiakban: Alapjogi Charta vagy Charta) lesz irányadó.

2.4.1. A véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadsága

„Out of all the internationally recognized human rights, the right to freedom of opinion and expression is most threatened by digital copyright enforcement measures.”⁷⁵

Az első fenyegetés, amely a véleménynyilvánítás szabadságát veszélyezteti, az ún. *overblocking*, vagyis a tartalmak elérhetetlenné tételének túlzó mértéke (túlblokkolás). Ez megvalósulhat egyfelől a fentebb már kifejtett *false positive* vagy *false negative* találatok által, de lehet egy másik, emberi oldala is. Ez akkor fordul elő, amikor a jogosultak olyan tartalom eltávolítására „kéri” a platformot, amely valójában nem jogellenes, mert pl. a szabad felhasználás esetei közé tartozik, vagy azért, mert a jogosult megadta a hozzájárulását anyagának használatához, csak erről az eltávolítást kérő, de ami még fontosabb, a platform nem

⁷³ A szűrőprogramok fejlesztése és alkalmazása a gyakorlatban felvethet versenypolitikai kérdéseket is, mégpedig a Big Tech cégek előnye kapcsán. Ld. még bővebben: SPOERRI, Thomas: On Upload-Filters and other Competitive Advantages for Big Tech Companies under Article 17 of the Directive on Copyright in the Digital Single Market. *JIPITEC* 10 (2019). 184-186.; URBAN, Jennifer M. – KARAGANIS, Joe– SCHOFIELD, Brianna: Notice and Takedown in Everyday Practice. *UC Berkeley Public Law Research Paper* No. 2755628. 2017. március 22. 64. és SARTOR – LOREGGIA i. m. 52. E problémakörnek a vállalkozás szabadságához való joghoz fűződő kapcsolatáról: C-682/18 YouTube/Cyando egyesített ügyek, Henrik Saugmaandgaard ØE főtanácsnok indítványa, 242.

Egy másik piaci szereplő az Audible Magic tartalomszűrő és -felismerő rendszere. A Californiai székhelyű cég 1999 óta foglalkozik automatizált tartalomfelismerő szoftverek fejlesztésével, ügyfelei között olyan cégek találhatók, mint a Disney, a Facebook, a TikTok, a SoundCloud vagy a Twitch (<https://www.audiblemagic.com/customers-partners/>). A program működése hasonló a Content ID-hoz, vagyis szintén a *fingerptinting* technológián alapul, a szemléltetéshez ld.: https://www.audiblemagic.com/wp-content/uploads/2019/08/B_F_Core-Technology_012720.pdf. Gyakorlati alkalmazásához ld. még: Chris EGGERSTEN: *DistroKid Teams With Audible Magic to Combat Streaming Piracy*. 2019. június 12. <https://www.billboard.com/pro/distrokid-audible-magic-combat-streaming-piracy/>

⁷⁴ Európai Unió Alapjogi Chartája (2012/C 326/02) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=HU>

⁷⁵ YU, Peter K.: Digital copyright enforcement measures and their human rights threats. In: Christophe GEIGER (szerk.): *Research Handbook on Human Rights and Intellectual Property*. Edward Elgar Publishing, 2015. 456.

tud, ezért teljesíti az eltávolítási vagy blokkolási kérelmet. Másfelől előfordulhat, hogy a szolgáltató eltávolítja, blokkolja a tartalmat, miközben az erre irányuló kérelmet el kellett volna utasítania. Ez bekövetkezhet az értesítés vagy a kérelem rossz értékelése, az értékelés elmulasztása, vagy a vonatkozó jogszabályi rendelkezés rossz értelmezése miatt egyaránt.⁷⁶ A túlblokkolás harmadik esete kapcsán több érdekes példát találhatunk arra, hogy a felhasználóknak a valóságban milyen nehéz helyzete van pl. a paródia által megvalósított szabad felhasználásuk eltávolítása ellen küzdeni, mivel élő moderátorok helyett humortalan algoritmusokkal szemben kell megvédeni alkotásukat.⁷⁷ Az pedig vitatott, hogy egy szoftver képes lenne-e pl. egy paródia kapcsán megjelenő, árnyalatnyi változtatást, vagy mondjuk a paródia célját felismerni.⁷⁸

A másik probléma az, hogy a túlzott tartalomszűrés a tájékozódás szabadságát is érinti, egészen pontosan az információk megismerésének és közlésének szabadságát.⁷⁹ E jog szerzői joggal való kapcsolatát az EUB is vizsgálta már,⁸⁰ a Bíróság úgy döntött, hogy a véleménynyilvánítás (és a sajtó) szabadsága az InfoSoc irányelv 5. cikk (2) és (3) bekezdésében meghatározott kivételeken és korlátozásokon kívül nem alapozhatja meg a szerzők többszörösítéshez és nyilvánossághoz közvetítéshez fűződő jogának további korlátozását.⁸¹ A kivételek tekintetében fontos kiemelni, hogy az InfoSoc irányelv által meghatározott eseteket a tagállamok áttemelhetik szabályozásukba, azonban az irányelv nem tette kötelezővé azokat,⁸² viszont ezzel együtt elő is írta azt, hogy ettől eltérő kivételeket nem kodifikálhatnak.⁸³ A CDSM irányelv ehhez képest meghatároz hat szabad felhasználási esetet, és elő is írja, hogy „*a felhasználók minden egyes tagállamban a következő létező kivételek és korlátozások bármelyikére támaszkodhassanak*”.⁸⁴ A kivételek, a szabad felhasználások és a véleménynyilvánítás szabadságának kiemelt szerepét erősíti még a CDSM irányelv (70) preambulumbekkezdése, amely rendelkezik arról, hogy a tartalommosztó szolgáltatók által,

⁷⁶ A kérelem értékelése nehezedik *expeditious removal* vagy egyéb időkorláthoz kötött eltávolítás esetén.

⁷⁷ GARSTKA, Krzysztof: Guiding the Blind Bloodhounds: How to Mitigate the Risks art. 17 of Directive 2019/970 Poses to the Freedom of Expression. In: Paul L. C. TORREMANS (szerk.): *Intellectual Property and Human Rights*. Wolters Kluwer Law & Business, 2020. 5–6.

⁷⁸ GYERTYÁNFY Péter – LEGEZA Dénes (szerk.): *Nagykommentár a szerzői jogi törvényhez*. Budapest, Wolters Kluwer, 2020. 243.

⁷⁹ Az Alapjogi Charta 11. cikk (1) bekezdés, második mondatának értelmezése kapcsán ld.: Ashby Donald és mások v. Franciaország 36769/08., 2013. január 10.-i ítélet. 34. <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-115845>

⁸⁰ PEDRO, Cláudia Tomás: Sharing Content Online in the Digital Single Market and the Freedom of Expression of the User. 2019. szeptember 12, *MIPLC Master Thesis Series* (2018/19). 44.

⁸¹ C-469/17 Funke Medien v. Németország. 64.

⁸² Az InfoSoc irányelv szövege az „állapíthatnak meg” szófordulatot alkalmazza. E tekintetben ld.: GRAD-GYENGE Anikó: Nincs új a nap alatt – avagy görcső alatt a bizottság szerzői jogi reformjának szabad felhasználásai. *Jogtudományi Közöny* 73: 7-8. 2018. 335-336.

⁸³ PEDRO i. m. 47.

⁸⁴ CDSM irányelv 17. cikk (7) bekezdés második mondat.

az irányelvnek való megfelelés érdekében a jogosultakkal együttműködve meghozott intézkedések nem érinthetik egyfelől a szerzői jogi kivételeket és korlátozásokat, másfelől pedig garantálják a felhasználók szabad véleménynyilvánítását. Itt találkozhatunk továbbá azzal a céllal, hogy az Alapjogi Chartában foglalt alapjogok, nevezetesen a véleménynyilvánítás szabadsága és a (szellemi) tulajdonhoz való jog közötti egyensúly megteremtésre kerüljön. Érdekesség, hogy a két legmagasabb európai bírói fórum teljesen más megközelítést alkalmaz a véleménynyilvánítási szabadság és a szellemi tulajdonhoz való jog konfliktusának rendezésekor. Az EUB a szerzői jog szabályait tekinti főszabálynak, és e joggal konkuráló alapjogként foglalkozik a véleménynyilvánítás szabadságával. Az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) ezzel ellentétben a véleménynyilvánítás szabadságáról mondta ki, hogy a pluralizmuson, elfogadáson és nyitottságon alapuló demokratikus társadalom számára elengedhetetlen alapjog⁸⁵, így ezt veszi „főszabályként” alapul, és a szerzői jogot tekinti kivételnek e szabály alól. Végezetül meg kell említeni a YouTube/Cyando egyesített ügyek kapcsán Øe főtanácsnok indítványát, amelyben hivatkozik az EJEB azon megállapítására, hogy az internet az információk és eszmék cseréjének tekintetében kiemelt jelentőséggel bír, mi több, a YouTube, mint tartalommegosztó szolgáltató, a véleménynyilvánítás szabadsága gyakorlásának kiemelten fontos eszköze.⁸⁶ Hivatkozik még a főtanácsnok a Charta 13. cikkére, a művészeti alkotás szabadságára, mint a véleménynyilvánítás szabadságával szoros kapcsolatban álló alapjogra, amely gyakorlása napjainkban jelentős részben a tartalommegosztó szolgáltatókon keresztül valósul meg. Ezt a gondolatot közvetíti még GEIGER és JÜTTE is, megerősítve azzal, hogy a művészeti alkotások védelmét az online térben is biztosítani kell, és a jogalkotóra hárul annak felelőssége, hogy e jogot nem korlátozza szükségtelen mértékben.⁸⁷

Említeni kell még egy olyan veszélyt, amelyet a 17. cikk közvetve hordoz magában, mégpedig a tényleges szűréstől független, ám pont az attól való félelem következtében jelentkező visszaszorító hatást.⁸⁸ A platformok dönthetnek úgy, hogy előzetes szűrést végeznek a saját felhasználási feltételeik alapján. Ez különösen akkor valósulhat meg, amikor ahelyett, hogy a *best efforts*-nek való megfelelés érdekében az ágazati normák szerint megtennék azokat a lépéseket, amelyekkel biztosítják a jogosultak által meghatározott művek eltávolítását⁸⁹, azt

⁸⁵ Ashby Donald és mások v. Franciaország 36769/08., 2013. január 10.-i ítélet. 38.

⁸⁶ C-682/18 YouTube/Cyando egyesített ügyek kapcsán ØE Főtanácsnok indítványa, 241. és Cengiz és társai v. Törökország, 2015. december 1.-i ítélet, 51–52.

⁸⁷ GEIGER – JÜTTE i. m. 26-27.

⁸⁸ Az angol *chilling effect* kifejezés jelentése elrettentő vagy visszaszorító hatás, amely egy jog gyakorlásától tart vissza a lehetséges jogi válaszlépésektől való félelem miatt.

⁸⁹ CDSM irányelv 17. cikk (4) bekezdés b) pont.

választják, hogy előzetes szűrést végeznek, mivel az előbbi követelménynek való megfelelés aránytalanul nagy terhet jelentene.⁹⁰ A másik visszaszorító hatás abban jelentkezhet, hogy a megfelelő engedély birtokában létrehozott és feltöltött műveket, tartalmakat az alkotóknak egyszerűen nem érné meg túl 'jól' elkészíteni, mivel a 17. cikk (2) bekezdésének utolsó mondatában szereplő kitétel értelmében addig tart a tartalmegosztó szolgáltatók által megszerzett engedélyek hatálya, amíg a felhasználók „nem kereskedelmi alapon járnak el” és „tevékenységük nem termel jelentős bevételt”. A YouTube bevételi és reklámmodelljének ismeretében, ha egy videó felkapott lesz, képes arra, hogy pillanatok alatt hatalmas bevételt generáljon, így kiteszítva a feltöltőket a fenti, fiskális szempontú védelmi körből, így a tartalmegosztó szolgáltató engedélyét is érvénytelenné téve.⁹¹ Bár ez az visszásság nem tartozik szigorúan a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozása körébe, álláspontom szerint egy lehetséges visszatartó erő, amely az alkotókat, parodistákat, feltöltőket gátolja abban, hogy műveiket úgy készítsék el, ahogy és amilyen jól csak szeretnék, mégis egyfajta közvetett és mögöttes véleménynyilvánítási korlátozásnak minősülhet.

A véleménynyilvánítás szabadsága tehát, mint a demokrácia szempontjából kiemelten fontos alapjog, több tekintetben is konfliktusba kerül a szűrési kötelezettség előírásával, ennek megoldása megítélésem szerint az egyik legérdekesebb folyamata lesz az elkövetkező évek joggyakorlatának.⁹²

2.4.2. A vállalkozás szabadságához való jog

Az Alapjogi Charta 15. cikkében rendelkezik arról, hogy a vállalkozás szabadságát el kell ismerni – összhangban a nemzeti jogszabályokkal. E jog egyike a három gazdasági alapszabadságnak, és az Európai Unióról Szóló Szerződés 119. cikkének (1) bekezdésében meghatározott célok eléréséhez mellőzhetetlen alapjog.⁹³ A probléma a *stay down* követelmény előírásával az, hogy – mint már kifejtettem – bonyolult, összetett és költséges informatikai szűrőmechanizmus alkalmazásával lehetne eleget tenni neki. Ez azonban nem csak a vállalkozás szabadságába ütközik, az IPRED 3. cikk (1) bekezdésével se összeegyeztethető, hiszen jelen alfejezet is azt tárgyalja, hogy indokolatlanul bonyolult, költséges és nem méltányos egy ilyen kötelezettség előírása. Ezt erősíti meg az EUB is a Netlog ügyben: „*az ilyen meghagyás az érintett tárhelyszolgáltató vállalkozási szabadságának súlyos sérelmét*

⁹⁰ GARSTKA i. m. 6.

⁹¹ Uo. 7.

⁹² E probléma megoldásának lehetőségeihez ld.: GARSTKA i. m. 7–14.

⁹³ GEIGER – JÜTTE i. m. 28.

vonná maga után, mivel arra kötelezné a szolgáltatót, hogy bonyolult, költséges és állandó informatikai rendszert hozzon létre, amelynek költsége kizárólag őt terhelné”.⁹⁴ További költségeket okozhat az is, hogy a platformok számára a 17. cikk (4) bekezdésének „művek és más védelem alatt álló teljesítmények” megfogalmazása nem elég pontos ahhoz, hogy a tartalomjegyző szolgáltatók meggyőződjenek arról, mely műfajtanak a szűrését kell végezniük. Ez ahhoz vezethet, hogy több fajta mű szűrésére fel kellene készülniük, ami még több költséggel jár.⁹⁵ Érdekesség, hogy a Bizottság iránymutatásában megfogalmazta azt a – véleményem szerint enyhítő – kitétel, hogy „*egyres esetekben alacsonyabb szintű erőfeszítéseket lehet elvárni a szolgáltatóktól az olyan tartalmakra vonatkozó engedélyek megszerzése tekintetében, amelyek az adott szolgáltató felületein ritkábban jelennek meg.*”⁹⁶

A 17. cikk szabályozása felfogható úgy is, mint egy *value gap* áthidalását célzó intézkedés, amely a tartalomjegyző szolgáltatókra nagyobb gazdasági terhet helyez.⁹⁷ A Bizottság eredetileg a költséges szűrési kötelezettséget csak a nagyobb szolgáltatókra róta volna rá⁹⁸, amelyek vagy már alkalmaznak ilyen rendszert, vagy amelyek meg tudják azt fizetni gond nélkül.⁹⁹ A 17. cikk (5) és (6) bekezdése tartalmaz az arányosságra utaló rendelkezést, valamint kvantitatív módon meghatározza, mely platformokat tekinti „kis” méretűnek. Ez a rendelkezés, bár azt rendezi, hogy a (4) bekezdés kötelezettségeinek való megfelelés vizsgálatakor milyen szempontokat kell figyelembe venni, valójában nem segít a cikk alkalmazásában. A gyakorlatban valószínűsíthetően ezt a kérdést minden ügy esetében külön meg kell majd vizsgálni, így az irányelv végül a jogalkalmazóra hárítja a hatály megállapításának kérdését, téve mindezt a jogbiztonság terhére.¹⁰⁰ A jogbiztonságra gyakorolt negatív hatás további következménye lehet még az egyéb jellegű költségek megnövekedése, mint az emberi felülvizsgálat alkalmazása, a jogviták rendezése, a jogorvoslati rendszer működtetése vagy a különböző tagállamok jogrendjeinek eltéréséből fakadó különbségeknek való megfelelés megoldása.¹⁰¹

Látjuk tehát, hogy a szolgáltatók számára szinte elkerülhetetlen szűrési kötelezettségnek való megfelelés erősen érinti a gazdálkodás és a vállalkozás szabadságát. Segítene, ha

⁹⁴ C-360/10 SABAM v. Netlog. 46.

⁹⁵ REDA, Julia – SELINGER, Joschka – SERVATIUS, Michael: *Article 17 of the Directive on Copyright in the Digital Single Market: A Fundamental Rights Assessment*. Gesellschaft für Freiheitsrechte, 2016. november 16. 44.

⁹⁶ REDA – SELINGER – SERVATIUS i. m. 45.

⁹⁷ Uo. 42.

⁹⁸ CDSM irányelv 17. cikk (6) bekezdés.

⁹⁹ REDA – SELINGER – SERVATIUS i. m. 43.; SPOERRI i. m. 179-182. és Commission Staff Working Document, Impact Assessment on the modernisation of EU copyright rules, SWD(2016) 301 final, section 5.2.3.

¹⁰⁰ Uo. 46–47. A tanulmány szerzői az utóbbi kérdés kapcsán a *geo-blocking*-ot tartják lehetséges megoldásnak.

¹⁰¹ REDA – SELINGER – SERVATIUS i. m. 47. További költségek merülhetnek fel a *licensing* kapcsán, ehhez vö. REDA – SELINGER – SERVATIUS i. m. 47-48. és HUSOVEC – QUINTAIS i. m. 14–18.

megfelelően pontosan megfogalmazott jogi szabályok között kellene kiigazodniuk, és ezáltal tisztán látnák, hogy mit kell megtenniük a felelősségrevonás elkerülése érdekében, jelenleg azonban ez nem valósul meg, a szabályok tág és pontatlan volta miatt. A túl költséges megoldások pedig már olyan mértékben tudják érinteni a vállalkozások szabadságát, hogy annak korlátozása a versengő alapjogra – a szellemi tulajdonhoz való jogra – tekintettel már nem indokolható.¹⁰²

2.4.3. A személyes adatok védelme

Az EUB esetek kifejtése során felmerült, hogy nem jogszerű az olyan szűrőmechanizmus alkalmazása, amely egy adott szolgáltató rendszerén átfutó minden adatot és információt vizsgál. Az IPRED mellett egy effajta rendszer az Alapjogi Charta 8. cikkében meghatározott személyes adatok védelmével se összeegyeztethető. A rendszer hatékony működése ugyanis minden bizonnyal a személyes adatok tömeges megfigyelését és elemzését követelné meg. Egy tartalommosztó szolgáltató felületére való feltöltéshez általában szükség van valamilyen felhasználói fiókra, mely elkészítéséhez (regisztráció) személyes adatokat kell megadni. Egy adott mű vizsgálata esetén a feltöltő személy fiókját is vizsgálat alá kell vetni, különösen az IP címet, amelyről az adott tartalmat feltöltötte.¹⁰³ Azért tekinthető esetünkben az IP cím személyes adatnak, mert a szerzői jogi jogsértés esetén annak vizsgálatával lehet eljutni a felhasználóhoz, aki a jogellenes tartalmat feltöltötte.¹⁰⁴ A CDSM irányelv tartalmaz azonban kikötést arra vonatkozóan, hogy a felhasználók azonosítása és személyes adataik kezelése csakis az elektronikus hírközlési ágazatban a személyes adatok kezeléséről, feldolgozásáról és a magánélet védelméről szóló 2002/58/EC Európai Parlamenti és Tanácsi irányelvvel és az általános adatvédelmi rendelettel¹⁰⁵ összhangban történhet. Azonban, mint azt már a véleménynyilvánítás szabadsága kapcsán láthattuk, e rendelkezés sem ad túl sok kapaszkodót a felhasználók személyes adatainak védelme terén, hiszen végrehajthatóságára, átláthatóságára és állami felülvizsgálatára a 17. cikk (9) bekezdés nem állapít meg szabályokat. Az automatizált döntéshozatali mechanizmusok az személyes adatok védelmének jogosultja számára kiemelt veszélyt jelentenek, hiszen az adatkezelést egy program végzi, amely működése az

¹⁰² GEIGER – JÜTTE i. m. 30.

¹⁰³ REDA – SELINGER – SERVATIUS i. m. 49. Az EUB gyakorlatában (bizonyos feltételek fennállása mellett) a felhasználó IP címe személyes adatnak minősül, ld.: C-582/14. Breyer v. Németország. 44–49.

¹⁰⁴ C-70/10. Scarlet Extended v. SABAM 51.

¹⁰⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 2016/679 rendelete a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet).

átlagfelhasználó számára érthetetlen, amely döntési folyamata nem megismerhető és amely döntése elleni jogorvoslat lehetősége is ki van zárva.¹⁰⁶

¹⁰⁶ REDA – SELINGER – SERVATIUS i. m. 50–51.

3. ÚTON A KOMPROMISSZUM FELÉ?

3.1. *Fair balance*

A fentiekben felvetett alapjogi problémák megoldását célozná a *fair balance*, vagyis egyfajta igazságos, méltányos egyensúlyi állapot megtalálása a különböző szereplők alapjogai között. Ehhez egy hárompólusú ellentétet kellene feloldani.

2. ábra: Az alapjogi viszonyok.

Elsőként, a szerzői jogi jogosult szellemi tulajdonhoz való joga élvez védelmet, mely alapján őt – többek között – a 17. cikk (1) bekezdése alapján megilleti művével kapcsolatban a nyilvánossághoz közvetítés engedélyezésének (vagy megtiltásának) joga. Másodikként a tartalommosztó szolgáltató vállalkozás szabadságához való joga élvez védelmet a számára előírt túl nagy gazdasági terhet jelentő kötelezettségekkel szemben. Harmadikként pedig a felhasználó véleménynyilvánítás és tájékoztás szabadságához való joga szerepel. Ezek között kell megtalálni az egyensúlyt, azonban a tekintetben vita van, hogy milyen módon. Az EUB már a közvetítő szolgáltatóra vonatkozó kötelezettség kapcsán kimondta, hogy akkor felel meg a *fair balance*-nek, ha a szolgáltatónak marad választási lehetősége az intézkedések tekintetében és – ha bizonyítja, hogy minden ésszerűen elvárható intézkedést megtett – mentesülni tud a szankció kiszabása alól.¹⁰⁷ Az egyensúly megtalálásának egyik szereplője tehát lehet az EUB. Másik szereplőként megjelenhet az Emberi Jogok Európai Bírósága. Két ügyet kell itt megemlíteni: *Delfi v. Észtország*¹⁰⁸ és *MTE v. Magyarország*.¹⁰⁹ Megjegyzem, hogy az ügyek nem szerzői jogi felelősséggel kapcsolatosak, azonban az alapjogok közti

¹⁰⁷ C-314/12. UPC Telekabel Wien 64.

¹⁰⁸ *Delfi v. Észtország* 64569/09., 2015. június 16.

¹⁰⁹ *MTE és Index Zrt. v. Magyarország* 22947/13., 2016. február 2.

egyensúly megtalálása kapcsán általános jellegű támpontokat nyújtanak. A Delfi-ügyben az EJEB a kommentért való felelősséget vizsgálta és állapított meg négy szempontot az egyensúly megtalálásához: a) a kommentek kontextusa (jelen dolgozat szempontjából irreleváns) b) a platform által a komment eltávolítása érdekében alkalmazott módszer, c) a komment szerzőinek felelőssége a platform helyett és d) a platform elleni tagállami eljárás következményei.¹¹⁰ Az MTE-ügy ezt egy további szemponttal egészítette ki: e) a komment által a sértettnek okozott következmények.¹¹¹ Álláspontom szerint a 17. cikk miatt felmerülő problémák orvoslása tekintetében a b) és c) szempontok tanulmányozása vezethetne közelebb a szerzői jogi területen megjelenő alapjogi konfliktus feloldására. Az egymással konkuráló alapjogok közül egyik sem abszolút jog, mindegyik korlátozható és nincs hierarchia az egyes alapjogok között – annak ellenére, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelt helyen szerepel az EJEB gyakorlatában. A korlátozás tekintetében az Alapjogi Charta 52. cikke szerinti teszt irányadó, melynek részletesebb kifejtése azonban jelen dolgozatban nem szükséges. A tagállamok szerepe merülhet még fel, mint lehetséges harmadik szereplők az egyensúly megtalálásában, az irányelv implementációjával.¹¹²

A *fair balance* megoldásnak természetesen vannak kritikusai is, az Amerikai Legfelsőbb Bíróság korábbi bírāja, Antonin Scalia úgy fogalmazott, hogy alapjogokat összehasonlítani és köztük egyensúlyt találni olyan „*mint azt elbírálni, hogy egy adott vonal hosszabb-e, mint amilyen nehéz egy adott kő.*”¹¹³ Az egyensúly megtalálása ANGELOPOULOS és SMET szerint azért jobb megoldás, mint egy „a győztes mindent visz” szituáció, mert így nem a szolgáltató viseli egyedül a sértett fél alapjogai biztosításának terhét (legyen az egy rágalmozó komment vagy szerzői jogi jogsértés), illetve a már tárgyalt *overblocking* problémája is visszatérne, ha csak a szolgáltatót terhelné a kötelezettség és a megoldás technikai megvalósítása kapcsán is vannak kétségek.¹¹⁴

3.2. *Notice*-rendszerek

ANGELOPOULOS és SMET tanulmányukban kifejtik, hogy a különböző típusú jogsértésekhez megfelelően igazítani kellene az értesítési és eltávolítási rendszert, hiszen az „eredeti” *notice-and-takedown* megítélésük szerint nem célravezető minden esetben, helyette különböző *notice-*

¹¹⁰ Delfi v. Észtország 142.

¹¹¹ MTE és Index Zrt. v. Magyarország 68–69.

¹¹² ANGELOPOULOS, Christina – SMET, Stijn: Notice-and-Fair-Balance: How to Reach a Compromise between Fundamental Rights in European Intermediary Liability. *Journal of Media Law*. Taylor & Francis, 2016. október 21. 13–14.

¹¹³ Uo. 9.

¹¹⁴ Uo. 10–11.

and-action eljárásokat kellene bevezetni.¹¹⁵ A szerzői jogi jogsértések esetében ez a rendszer a *notice-and-notice* formájában valósulna meg. Mivel az értesítések elküldése nem egy nehéz lépés, a jogosultak hajlamosak visszaélészerűen használni, a szolgáltatók pedig – mivel nem áll érdekükben a jogosultak szempontjait figyelembe venni, azonban sokat veszhetnek, ha nem tesznek eleget egy esetleges jogos eltávolítási kérelemnek – emiatt gyakran eltávolítják a kért művet, megnövelve ezzel a hamis eltávolítások eshetőségét. Ezzel az értesítési-eltávolítási rendszer ahelyett, hogy „[...] a szolgáltatók számára a jog pajzsaként működne, paradox módon karddá válik a nyilvánosság ellen.”¹¹⁶

Szóba jöhet itt még annak kérdése, hogy a szerzői jogi jogsértések nem mindig állapíthatók meg egyértelműen, mely kérdéskört a korábbi részekben már vizsgáltam. A *notice-and-notice* rendszer lényege abban állna, hogy a jogosult értesítése alapján a szolgáltató platform nem köteles eltávolítani az adott tartalmat, pusztán értesítenie kell a végfelhasználót, aki azt feltöltötte. Ezzel a szolgáltató feladata véget is ér, innentől a jogosult és a felhasználó feladata, hogy feloldják a konfliktusukat. Ez az eljárás érintetlenül hagyná a felhasználó véleménynyilvánítási szabadságát az esetleges hibás eltávolítás veszélyétől, visszahelyezi a szolgáltatókat a természetes „közvetítői” szerepükbe és az egész eljárást önszabályozóvá teszi.¹¹⁷

¹¹⁵ A különböző értesítési rendszerekhez ld.: Uo. 14–19. és 23–25.

¹¹⁶ SELTZER, Wendy: Free Speech Unmoored in Copyright's Safe Harbor: Chilling Effects of the DMCA on the First Amendment. *Harvard Journal of Law & Technology*, Volume 24, Number 1, 2010 ősz. 175.

¹¹⁷ ANGELOPOULOS – SMET i. m. 21–22.

4. KONKLÚZIÓ

A korábbi részekben kifejtésre került, hogy a 17. cikk milyen problémákat vet fel. Az Elker irányelv 15. cikke kifejezetten tiltja az általános nyomonkövetést,¹¹⁸ az IPRED túl bonyolult és költséges intézkedéseket tiltó rendelkezése szintén e célt szolgálja és a CDSM irányelv 17. cikke maga is kimondja, hogy alkalmazása nem vezethet általános nyomonkövetési kötelezettséghez. Az EUB előtt több ügyben hozott ítéletet e rendelkezésekkel kapcsolatban, és megállapított olyan kritériumokat, amelyek segítenek eldönteni, hogy mikor minősül egy szűrés általánosnak.

Alapjogi szempontból az előzetes szűrés veszélyes lehet a tájékozódás szabadságára, hiszen így a platformok határozhatják meg, hogy milyen feltételek mellett kerül ki egy tartalom, megnyitva ezzel az utat a visszaélések számára. E rendszer dermesztő hatással lehet emellett a véleménynyilvánítás és a szabad információközlés jogára is. A vállalkozás szabadságát szintén érinti, hiszen egy minden tekintetben jól működő szűrőrendszer kifejlesztése (még ha informatikai megvalósíthatósága vitatható is) komoly anyagi ráfordítással jár. Az adatvédelem körében problémás lehet az IP cím vizsgálata, amely alapján a felhasználó kiléte azonosítható, hiszen az személyes adatnak minősül, így kezelése csak a GDPR szigorú szabályainak betartása mellett lehetséges.¹¹⁹

További meglátásom a 17. cikk alkalmazásának nehézségei és a jogharmonizáció kapcsán az egész EU-s szerzői jogi szabályozást érinti. Bár magánjogot „nem szokás” rendeletben szabályozni¹²⁰ (az EU-s szerzői jogi szabályozás két kivétellel¹²¹ csak irányelvekkel operál¹²²), sőt minden tagállam erősen ragaszkodik saját magánjogához, annak egyedi jellegéhez és sajátosságaihoz, álláspontom szerint a CDSM irányelv által kitűzött célok jobban megvalósulhattak volna, ha azt az Uniós jogalkotó rendeletként hozza létre. A bevezetőben említettem már, hogy a digitálisan egységes piac stratégia egyik célja az

¹¹⁸ A CDSM és az Elker irányelv egymáshoz való kapcsolatával, illetve az értelmezésükkel kapcsolatban ld.: SENFTLEBEN – ANGELOPOULOS i. m. 24–26.

¹¹⁹ Az alapjogokat biztosító rendelkezések megfelelő, arányos és hatékony voltának vizsgálata körében ld.: SENFTLEBEN, Martin – ANGELOPOULOS, Christina – FROSIO, Giancarlo – MOSCON, Valentina – PEGUERA, Miquel – ROGNSTAD, Ole -Andreas: The Recommendation on Measures to Safeguard Fundamental Rights and the Open Internet in the Framework of the EU Copyright Reform. *European Intellectual Property Review*, Vol. 40, Issue 3, 2018.

¹²⁰ FALUDI Gábor – GYERTYÁNFY Péter – LONTAI Endre – VÉKÁS Gusztáv: Polgári jog – Szerzői jog és iparjogvédelem. ELTE Eötvös Kiadó, 2020. 27.

¹²¹ A két irányelv: Az Európai Parlament és a Tanács 2017/1563 rendelete (2017. szeptember 13.) a szerzői és szomszédos jogi védelemben részesülő egyes művek és más teljesítmények hozzáférhető formátumú példányainak a vakok, látáskárosultak és nyomtatott szöveget egyéb okból használni képtelen személyek érdekét szolgáló, határokon átnyúló, az Unió és harmadik országok közötti cseréjéről és Az Európai Parlament és a Tanács 2017/1128 rendelete (2017. június 14.) az online tartalomszolgáltatásoknak a belső piacon való, határokon átnyúló hordozhatóságáról.

¹²² LEGEZA Dénes: Szerzői jog mindenkinek. Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, 2017. 292.

összehangoltabb uniós szerzői jogi szabályozás megteremtése. Úgy gondolom, hogy egy ilyen fontos terület, mint a digitális gazdaság gerincét alkotó platformok szabályozása, egy jó kiindulópont lehetne (lehetett volna) affelé, hogy az EU merjen eddig érintetlen területeket rendeletben harmonizálni.¹²³ Meggyőződésem továbbá – és ezt az azóta is állandóan felmerülő ügyek és problémák sokasága is igazolja – az, hogy a GDPR azért tud olyan hatékonyan működni, mert nem hagy teret a tagállamok számára, hogy az implementáció során enyhítsék, átfogalmazzák, a saját képmásukra formálják, hanem azt egy az egyben alkalmazni kell. Azzal, hogy a CDSM irányelvet minden tagállamnak át kell ültetnie – bár a 2021. nyári implementációs határidő ellenére e sorok írásakor is még csak tíz tagállam ültette át teljes egészében, Franciaország és Dánia pedig csak néhány rendelkezést¹²⁴ – az irányelv egységes alkalmazása helyett annak 27 inkarnációját fogjuk megismerni, ami épp az ellenkezőjét éri el az EU eredeti, összehangolást célzó elképzeléseinek.

Jelenleg az unió jogalkalmazó és jogalkotó testületei egyaránt feszült figyelemmel követik az EUB munkáját, várva a 17. cikkel kapcsolatos döntésre, iránymutatásra. Jelen dolgozat lezárásakor még folyamatban van a testület előtt a C-401/19. Lengyelország v. Parlament és Tanács ügy, amelyben a lengyel kormány elsődlegesen a 17. cikk (4) bekezdés b) és c) cikkének megsemmisítését (a *staydown* követelményt tartalmazó passzusok), másodlagosan a teljes 17. cikk megsemmisítését kérte.¹²⁵ A Bíróság döntését a legfrissebb hírek szerint 2022. április 26-ára várhatjuk.

Összességében látjuk tehát, hogy bár az irányelvet hosszas előkészítés, társadalmi és szakmai konzultáció előzte meg, a szabályozás előírásai a szakma álláspontja szerint elemi szinten buknak el az alkalmazhatóság és hatékonyság tesztjén, mindezt úgy, hogy a gyakorlat még nem hozott eredményt.

¹²³ A rendeleti szabályozás kérdései kapcsán ld.: GRAD-GYENGE Anikó: A szerződési jog harmonizációja rendelettel: új utak a szerzői jogi harmonizációban. In: GRAD-GYENGE Anikó – KABAI Eszter – MENYHÁRD Attila (szerk.): *LIBER AMICORUM – STUDIA G. FALUDI DEDICATA. Ünnepi tanulmányok Faludi Gábor 65. születésnapja tiszteletére*. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó, 2018. 132–137.

¹²⁴ *DSM Directive Implementation Tracker*. <https://www.notion.so/DSM-Directive-Implementation-Tracker-361cfae48e814440b353b32692bba879>. Az oldal felkeresésének ideje: 2022. március 3.

¹²⁵ 2019. május 24-én benyújtott kereset – Lengyel Köztársaság v. Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa. (C-401/19.). ØE főtanácsnok indítványában úgy érvelt, hogy a keresetet el kell utasítani, kiemelve azon biztosítékokat, amelyek védik többek között a véleménynyilvánítás szabadságát, és amely biztosítékok miatt az irányelvet és alkalmazását ért kritikák alaptalanok. C-401/19. Lengyelország v. Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa, ØE főtanácsnok indítványa.

FORRÁSJEGYZÉK

Tanulmányok, monográfiák

- ANGELOPOULOS, Christina – QUINTAIS, João Pedro: Fixing Copyright Reform: A Better Solution to Online Infringement. *JIPITEC* 10 (2019) 147.
- ANGELOPOULOS, Christina – SMET, Stijn: Notice-and-Fair-Balance: How to Reach a Compromise between Fundamental Rights in European Intermediary Liability. *Journal of Media Law*. Taylor & Francis, 2016. október 21.
- BENDRATH Ralf – MUELLER, Milton: The end of the net as we know it? Deep packet inspection and internet governance. *New Media and Society, SAGE Journals*, Volume 13, issue 7. 2011. április 27.
- Bill D. HERMAN: *The Fight over Digital Rights*. Cambridge University Press, 2013. március.
- BOROUGHF, Benjamin: The Next Great YouTube: Improving Content ID to Foster Creativity, Cooperation, and Fair Compensation. *Albany Law Journal of Science and Technology*, Volume 25. Issue 1. 2015.
- DUSOLIER, Séverine: The 2019 Directive on Copyright in the Digital Single Market: Some Progress, a Few Bad Choices, and an Overall Failed Ambition. *Common Market Law Review* 57, 2020.
- ELKIN-KOREN, Niva: Fair Use by Design. *UCLA Law Review* 22, 2017.
- ERICKSON, Kristofer – KRETSCHMER, Martin: “This Video is Unavailable”. Analyzing Copyright Takedown of User-Generated Content on YouTube. *JIPITEC* 9(1), 2018.
- FALUDI Gábor – GYERTYÁNFY Péter – LONTAI Endre – VÉKÁS Gusztáv: *Polgári jog - Szerzői jog és iparjogvédelem*. ELTE Eötvös Kiadó, 2020.
- FIALA, Lenka– HUSOVEC, Martin: Using Experimental Evidence to Design the Optimal Notice and Takedown Process. *TILEC Discussion Paper* No. 2018-028
- FROSIO, Giancarlo: Internet Intermediary Liability: WILMap, Theory and Trends. *Center for International Intellectual Property Studies*, 2017.
- FROSIO, Giancarlo: Reforming the C-Dsm Reform: A User-Based Copyright Theory for Commonplace Creativity. *Centre for International Intellectual Property Studies Research Paper* No. 2019-12.
- FROSIO, Giancarlo: *To Filter or Not to Filter? That Is the Question in EU Copyright Reform*.

- GABISON, Garry A. – BUITEN, Miriam C.: Platform Liability In Copyright Enforcement. *The Columbia Science & Technology Law Review*. Vol. XXI, 2020. tavasz.
- GANN, Alexander – ABECASSIS, David: *The impact of a content filtering mandate on online service providers*. Analysys Madon, 2018.
- GARSTKA, Krzysztof: Guiding the Blind Bloodhounds: How to Mitigate the Risks art. 17 of Directive 2019/970 Poses to the Freedom of Expression. In: Paul L. C. TORREMANS (szerk.): *Intellectual Property and Human Rights*. Wolters Kluwer Law & Business, 2020.
- GEIGER, Christophe – JÜTTE, Bernd Justin: Platform Liability under Article 17 of the Copyright in the Digital Single Market Directive, Automated Filtering and Fundamental Rights: An Impossible Match. 2021, *PIJIP/TLS Research Paper Series* no. 64.
- GEIGER, Christophe – JÜTTE, Bernd Justin: *The EU Commission's Guidance on Article 17 of the Copyright in the Digital Single Market Directive – A Guide to Virtue in Content Moderation by Digital Platforms?* 2021. június 29.
- GEIGER, Christophe – JÜTTE, Bernd Justin: Towards a Virtuous Legal Framework for Content Moderation by Digital Platforms in the EU? The Commission's Guidance on Article 17 CDSM Directive in the light of the YouTube/Cyando judgement and the AG's Opinion in C-401/19. *European Intellectual Property Review* (2021), Vol. 43, Issue 10.
- GRAD-GYENGE Anikó: A szerződési jog harmonizációja rendelettel: új utak a szerzői jogi harmonizációban. In: GRAD-GYENGE Anikó – KABAI Eszter – MENYHÁRD Attila (szerk.): *LIBER AMICORUM – STUDIA G. FALUDI DEDICATA. Ünnepi tanulmányok Faludi Gábor 65. születésnapja tiszteletére*. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó, 2018.
- GRAD-GYENGE Anikó: Nincs új a nap alatt – avagy górcső alatt a bizottság szerzői jogi reformjának szabad felhasználásai. *Jogtudományi Közlöny* 73: 7-8. 2018.
- GYERTYÁNFY Péter – LEGEZA Dénes (szerk.): *Nagykommentár a szerzői jogi törvényhez*. Budapest, Wolters Kluwer, 2020.
- HALEK, Jakub – HRACHOVINA, Martin: Directive on Copyright in the Digital Single Market: A Challenge for the Future. *Common Law Review*, Issue 16, 2020.
- HANUZ, Bianca: Direct Copyright Liability As Regulation Of Hosting Platforms For The Copyright-Infringing Content Uploaded By Their Users: Quo Vadis? *JIPITEC* 11 (2020).

- HUSOVEC, Martin – QUINTAIS, João: How to License Article 17? Exploring the Implementation Options for the New EU Rules on Content-Sharing Platforms. *GRUR International*, Volume 70, Issue 4. 2021 április.
- JAPIOT, Olivier: *Copyright Protection on Digital Platforms: Existing Tools, Good Practice and Limitations*. CSPLA Report, 2017. december 19.
- KULK, Stefan – BORGESIOUS, Frederik Zuiderveen: Filtering for Copyright Enforcement in Europe after the Sabam cases. *European Intellectual Property Review*, issue 11. 2012.
- LEBOVITZ, Sarah – LEVINA, Natalia – LIFSHITZ-ASSAF, Hila: Is AI Ground Truth Really True? The Dangers of Training and Evaluating AI tools Based on Experts' Know-What. *MIS Quarterly* Vol. 45 No. 3. 2021. szeptember.
- LEISTNER, Matthias: European Copyright Licensing and Infringement Liability Under Art. 17 DSM-Directive. Can We Make the New European System a Global Opportunity Instead of a Local Challenge? *Zeitschrift für Geistiges Eigentum/Intellectual Property Journal (ZGE/IPJ)*, Issue 2. 2020.
- MANARA, Cedric: Block the Filtering! A Critical Approach to the SABAM Cases. *Revue Lamy Droit de l'Immateriel*. 2011. november.
- MATULIONYTE, Rita: Enforcing copyright infringements online: in search of balanced private international law rules. *JIPITEC* 6(2015).
- MATULIONYTE, Rita: *The Upcoming EU Copyright Review: A Central-Eastern European Perspective*. Max Planck Institute for Innovation and Competition, Munich 2015.
- MENELL, Peter S.: Envisioning Copyright Law's Digital Future. *N.Y.L. School Law Review*, Vol. 46, 2002-2003.
- MEZEI Péter: A comprehensive guide to the InfoSoc Directive. *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 2020, Vol. 15, No. 1.
- MORENO, Felipe Romero: 'Upload filters' and human rights: implementing Article 17 of the Directive on Copyright in the Digital Single Market. *International Review of Law, Computers & Technology*, 34:2.
- PASSINKE, Diana: An Analysis of CDSM Articles 15 and 17 - A Boost for the Creative Industries or the Death of the Internet? *European Union Law Working Papers* No. 49, 2020.
- PEDRO, Cláudia Tomás: Sharing Content Online in the Digital Single Market and the Freedom of Expression of the User. 2019. szeptember 12, *MIPLC Master Thesis Series* (2018/19).

- PHILIPPE, Denis: *Best Efforts Clauses: Common Law and Civil Law*. Philippe & Partners, Brussels, Belgium, 2018.
- PRIORA, Giulia: Catching sight of a glimmer of light: Fair remuneration and the emerging distributive rationale in the reform of EU Copyright Law. *JIPITEC* 10 (2019).
- QUINTAIS, João Pedro – FROSIO, Giancarlo – GOMPEL, Stef van – HUGENHOLTZ, P. Bernt – HUSOVEC, Martin– JÜTTE, Bernd Justin – SENFTLEBEN Martin: *Safeguarding User Freedoms in Implementing Article 17 of the Copyright in the Digital Single Market Directive: Recommendations from European Academics*. *JIPITEC* 10 (2020)
- QUINTAIS, João Pedro – POORT, Joost: The Decline of Online Piracy: How Markets - Not Enforcement – Drive Down Copyright Infringement. *American University International Law Review*, Vol. 34 Issue 4 , Article 5. 2019.
- QUINTAIS, João Pedro – SCHWEMER, Sebastian Felix: The Interplay between the Digital Services Act and Sector Regulation: How Special is Copyright? *European Journal of Risk Regulation*, 2022.
- REDA, Julia – SELINGER, Joschka – SERVATIUS, Michael: *Article 17 of the Directive on Copyright in the Digital Single Market: A Fundamental Rights Assessment*. Gesellschaft für Freiheitsrechte, 2016. november 16.
- ROSATI, Eleonora: *Copyright and the Court of Justice of the European Union*. Oxford University Press, 2019.
- SARTOR, Giovanni – LOREGGIA, Andrea: *The impact of algorithms for online content filtering or moderation*. Policy Department for Citizen's Rights and Constitutional Affairs, Directorate-General for Internal Policies, 2020. szeptember.
- SCHWEMER, Sebastian – SCHOVSBO, Jens: *What is Left of User Rights? –Algorithmic Copyright Enforcement and Free Speech in the Light of the Article 17 Regime*. Intellectual Property Law and Human Rights. Wolters Kluwer, 2020. pp. 569-589.
- SCHWEMER, Sebastian: Article 17 at the Intersection of EU Copyright Law and Platform Regulation. *Nordic Intellectual Property Law Review*, 2020/3.
- SELTZER, Wendy: Free Speech Unmoored in Copyright's Safe Harbor: Chilling Effects of the DMCA on the First Amendment. *Harvard Journal of Law & Technology*, Volume 24, Number 1, 2010 ősz.
- SENFTLEBEN Martin: Institutionalized Algorithmic Enforcement – The Pros and Cons of the EU Approach to UGC Platform Liability. *Florida International University Law Review* 14; 2020.

- SENFTLEBEN, Martin – ANGELOPOULOS, Christina – FROSIO, Giancarlo – MOSCON, Valentina – PEGUERA, Miquel – ROGNSTAD, Ole -Andreas: The Recommendation on Measures to Safeguard Fundamental Rights and the Open Internet in the Framework of the EU Copyright Reform. *European Intellectual Property Review*, Vol. 40, Issue 3, 2018.
- SENFTLEBEN, Martin – ANGELOPOULOS, Christina: *The Odyssey of the Prohibition on General Monitoring Obligations on the Way to the Digital Services Act: Between Article 15 of the E-Commerce Directive and Article 17 of the Copyright in the Digital Single Market Directive*. Amsterdam/Cambridge, October 2020.
- SOHA, Michael – MCDOWELL, Zachary J.: Monetizing a Meme: YouTube, Content ID and the Harlem Shake. *Social Media + Society*, Volume 2 Issue 1, 2016. január-március.
- SPINDLER, Gerald: The Liability system of Art. 17. DSMD and national implementation. Contravening prohibition of general monitoring duties? *JIPITEC* 10 (2019).
- TEUNISSEN, Peter: The Balance Puzzle: the ECJ's Method of Proportionality Review for Copyright Injunctions. *European Intellectual Property Review* 40(9), 2018. szeptember.
- SPOERRI, Thomas: On Upload-Filters and other Competitive Advantages for Big Tech Companies under Article 17 of the Directive on Copyright in the Digital Single Market. *JIPITEC* 10 (2019).
- TÓTH Andrea Katalin: Az európai szerzői jogi harmonizáció és a territorialitás kérdése. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2016/04.
- UJHELYI Dávid: *A paródia-kivétel szükségessége és lehetséges keretrendszere a hazai szerzői jogban*. Ludovika Kiadó, 2021.
- URBAN, Jennifer M. – KARAGANIS, Joe– SCHOFIELD, Brianna: Notice and Takedown in Everyday Practice. *UC Berkeley Public Law Research Paper* No. 2755628. 2017. március 22.
- WANG, Avery Li-Chun: *An Industrial-Strength Audio Search Algorithm*. Proceedings of the International Society for Music Information Retrieval Conference, (ISMIR), 2003.
- YU, Peter K.: Digital copyright enforcement measures and their human rights threats. In: Christophe GEIGER (szerk.): *Research Handbook on Human Rights and Intellectual Property*. Edward Elgar Publishing, 2015.

Európai Unió jogforrások

- *Az Emberi Jogok Európai Egyezménye*.

- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/790 irányelve (2019. április 17.) a digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2001/29/EK irányelv módosításáról
- Az Európai Parlament és a Tanács 2000/31/EK irányelve (2000. június 8.) a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól („Elektronikus kereskedelemről szóló irányelv”)
- Az Európai Parlament és a Tanács 2001/29/EK irányelve (2001. május 22.) az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról
- Az Európai Parlament és a Tanács 2004/48/EK irányelve (2004. április 29.) a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről
- *Az Európai Unió Alapjogi Chartája.*
- Az Európai Parlament és a Tanács 2017/1128 rendelete (2017. június 14.) az online tartalomszolgáltatásoknak a belső piacon való, határokon átnyúló hordozhatóságáról.
- Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács Irányelve a digitálisan egységes piacon a szerzői jogról. 2016. szeptember 14.
- Az Európai Parlament és a Tanács 2017/1563 rendelete (2017. szeptember 13.) a szerzői és szomszédos jogi védelemben részesülő egyes művek és más teljesítmények hozzáférhető formátumú példányainak a vakok, látáskárosultak és nyomtatott szöveget egyéb okból használni képtelen személyek érdekét szolgáló, határokon átnyúló, az Unió és harmadik országok közötti cseréjéről

Az Európai Unió Bíróságának döntései

- C-18/18. Glawischnig-Piesczek v. Facebook
- C-314/12. UPC Telekabel Wien
- C-324/09. L’Oréal v. eBay
- C-360/10. SABAM v. Netlog
- C-401/19. Lengyelország v. Európai Parlament és Tanács, 2019. május 24-én benyújtott kereset
- C-401/19. Lengyelország v. Európai Parlament és Tanács, Henrik Saugmadsgaard Øe Főtanácsnok indítványa, 2021. július 15.
- C-469/17. Funke Medien v. Németország
- C-476/17. Pelham és társai

- C-484/14. Tobias McFadden v. Sony Music Entertainment Germany GmbH, Maciej Szpunar főtanácsnok indítványa, 2016. március 16.
- C-582/14. Breyer v. Németország
- C-682/18. és C-683/18. egyesített ügyek YouTube/Cyando
- C-682/18. és C-683/18. egyesített ügyek YouTube/Cyando, Henrik Saugmadsgaard Øe Főtanácsnok indítványa, 2020. július 16.
- C-70/10. Scarlet Extended v. SABAM
- C-610/15. Stichting Brein

Európai Unió közlemények

- A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak. A digitális egységes piacon a szerzői jogról szóló (EU) 2019/790 irányelv 17. cikkével kapcsolatos iránymutatás.
- A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának. *Európai digitális egységes piaci stratégia*. 2015. május 6.
- A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának. A korszerű, európai szerzői jogi keret felé. 2015. december 9.
- Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: *Online platformok és a digitális egységes piac – Lehetőség és kihívás Európa számára*. 2016. december 14.
- Európai Bizottság ‘*State of the Union 2016: Commission Proposes Modern EU Copyright Rules for European Culture to Flourish and Circulate*’ (Press Release) 2016. szeptember 14. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-3010_en.htm
- *IMPACT ASSESSMENT on the modernisation of EU copyright rules. Accompanying the document Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on copyright in the Digital Single Market*. 2016. szeptember 14.
- *Targeted consultation addressed to the participants to the stakeholder dialogue on Article 17 of the Directive on Copyright in the Digital Single Market*.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának döntései

- Ashby Donald és mások v. Franciaország 36769/08., 2013. január 10.

- Cengiz és társai v. Törökország 48226/10 és 14027/11., 2015. december 1.
- Delfi v. Észtország 64569/09., 2015. június 16.
- MTE és Index Zrt. v. Magyarország 22947/13., 2016. február 2.

Internetes források

- „What is Hashing Algorithm & How Does It Work?” <https://aboutssl.org/what-is-hashing-algorithm-how-does-it-work/>
- A Content ID használata: <https://support.google.com/youtube/answer/3244015?hl=hu>
- A Content ID kapcsán ld. még: A Content ID használatára vonatkozó jogosultság megszerzése: <https://support.google.com/youtube/answer/1311402>
- A Content ID működése: <https://support.google.com/youtube/answer/2797370?hl=hu#zippy=%2Cmilyen-lehetosegei-vannak-a-tartalomtulajdonosoknak%2Cki-hasznalhatja-a-content-id-rendszert%2Ckapcsolodo-temakorok>
- Audible Magic Corporation: *Powering the Compliance and Licensing of Copyrighted Content on Social Video Networks.*
- Audible Magic Corporation: Powering the Compliance and Licensing of Copyrighted Content on Social Video Networks. <https://www.asktheeu.org/en/request/4465/response/14429/attach/5/Annex%20I%20Gestdem%202017%204050%20v3.pdf>
- *Christchurch shootings: What happened in New Zealand.* <https://www.bbc.com/news/av/world-asia-47581383>
- Conrad CHUNG: *Introduction to Hashing and its uses.* <https://www.2brightsparks.com/resources/articles/introduction-to-hashing-and-its-uses.html>
- DSM Directive Implementation Tracker. <https://www.notion.so/DSM-Directive-Implementation-Tracker-361cfae48e814440b353b32692bba879>
- EGGERSTEN, Chris: *DistroKid Teams With Audible Magic to Combat Streaming Piracy.* 2019. június 12. <https://www.billboard.com/pro/distrokid-audible-magic-combat-streaming-piracy/>
- ENGSTROM, Evan – FEAMSTER, Nick: *The Limits of Filtering: A Look at the Functionality & Shortcomings of Content Detection Tools.* Engine, 2017. <https://www.engine.is/the-limits-of-filtering>

- MEZEI Péter: *Észrevételek a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény CDSM- és SatCab-irányelvek megfelelő implementációs tervezetével összefüggésben.* <http://copy21.com/2020/06/eszrevetelek-a-cdsm-iranyelv-atultetesevel-kapcsolatban/>
- MILANO, Dominic: *Content Control: Digital Watermarking and Fingerprinting.* Rhonet White Paper, 2012. https://www.digimarc.com/docs/default-source/technology-resources/white-papers/rhonet_wp_fingerprinting_watermarking.pdf
- TASSI, Paul: *Blizzard, Capcom, Ubisoft And More Rally Behind Copyright-Afflicted YouTubers.* <https://www.forbes.com/sites/insertcoin/2013/12/12/blizzard-capcom-ubisoft-and-more-rally-behind-copyright-afflicted-youtubers/?sh=3409623340e3>
- *Thousands in Berlin protest EU's online copyright plans.* <https://www.dw.com/en/thousands-in-berlin-protest-eus-online-copyright-plans/a-47753399>